Ajuntament de Viladrau

ESTUDI DE PAISATGE DEL NUCLI URBÀ DE VILADRAU EN EL SEU CONTEXT

Arquitectes: Sara Bartumeus/ Anna Renau; Arquitecta col·laboradora: Brenda Roqueta MAIG 2024

ESTUDI DE PAISATGE DEL NUCLI URBÀ DE VILADRAU EN EL SEU CONTEXT

Arquitectes: Sara Bartumeus/ Anna Renau; Arquitecta col·laboradora: Brenda Roqueta

MAIG 2024

INDEX

I. INTRODUCCIÓ

0. OBJECTIUS DE L'ENCÀRREC
1. MARC METODOLÒGIC
2. DESCRIPCIÓ DE L' ÀMBIT

II. IDENTIFICACIÓ DEL PAISATGE URBÀ DE VILADRAU

3. ELS VALORS RECONEGUTS_RECULL D'ANTECEDENTS:
3.1 L'EVOLUCIÓ HISTÒRICA
3.2 ELS ORÍGENS I LA FORMA DEL BARRI

4. VALORS OBSERVATS:
LA TOPOGRAFIA
EL TRAÇAT
EL TEIXIT DEL BUIT I DE L'EDIFICAT
EL VERD I L'AIGUA
ELS PAISATGES DE VILADRAU, CONNECTIVITAT FÍSICA, ECOLÒGICA I VISUAL

III**. ANNEX. RECULL D' IMATGES I PLÀNOLS ANTICS**

0. OBJECTIUS DE L'ENCÀRREC

L'Estudi de Paisatge urbà és una eina d'auscultació i diagnosi que permet explorar el paisatge urbà i natural de l'entorn de Viladrau i identificar els elements que li confereixen caràcter, amb l'objectiu de reforçar els valors propis del poble -patrimoni arquitectònic i natural-per preservar-ne la seva identitat col·lectiva -la memòria històrica de l'àmbit- i les seves singularitats, a la vegada que establir una estratègia paisatgística que permeti millorar l'encaix intern del poble amb el seu entorn i el del planejament urbanístic amb els valors identificats.

La diagnosi urbana de l'àrea del centre de Viladrau proposa la catalogació dels diferents paisatges que conviuen a Viladrau -les diferents unitats de paisatge- i com es vinculen entre si i es superposen.

Més enllà de la gestió urbanística convencional, la seva lectura paisatgística garantirà alhora que les intervencions que es realitzin en el futur defineixin les àrees que han de ser protegides per la seva singularitat, prefigurin les futures zones de gestió, emfatitzin la continuïtat ecològica i millorin la connectivitat i mobilitat dels ciutadans.

L'objectiu és establir uns objectius de qualitat paisatgística que actuïn com un full de ruta i que reivindiquin el potencial infraestructural del paisatge de Viladrau i determinar les unitats de paisatge dins de cada àrea d'intervenció. S'estableixen aquestes àrees en funció a la relació de proximitat o llunyania del nucli urbà i de l'escala d'actuació.

L'Estudi se centrarà en el nucli urbà. Com hem comentat, l'objectiu és identificar els elements d'identitat paisatgística de Viladrau i evidenciar-ne les fragilitats i potencialitats per, amb objectius de qualitat paisatgística específics, proposar una estratègia que destaqui el valor de les seves singularitats. L'Estudi cartografia el paisatge urbà del poble amb l'objectiu de posar en valor el seu patrimoni arquitectònic i natural per tal d'incentivar criteris i accions que millorin l'encaix del planejament urbanístic amb els valors identificats. El treball posarà en valor les múltiples i variades formes, traces i arquitectures existents contrastant amb institucions i agents locals, veïns i ciutadans, la coherència i conveniència de les propostes.

Com hem comentat, en aquest estudi ens proposem recollir els valors patrimonials intrínsecs que són part de la memòria col·lectiva de la població. Vol ser un document útil que serveixi per assessorar no només en la protecció del patrimoni natural i arquitectònic i en les futures intervencions, sinó que també en aquells espais menys coneguts o definits que són en bona part els que defineixen el poble de Viladrau,: els espais frontera -la relació/ transició entre lo urbà i lo natural, el poble i la muntanya-, els elements que el caracteritzen -els murs de pedra i ceràmica, els murs que fan de banc i mirador, els pedrons gravats com a elements de senyalització-, la morfologia i nomenclatura dels carrers, la continuïtat del verd públic i el privat, les vistes properes i els horitzons persistents... o la pròpia estructura urbana com a element singular a preservar.

La categoria d'espais patrimonials amb valor simbòlic i identitari a protegir - l'espai públic i els carrers i passeigs, places i fonts-, ve a partir del reconeixement de la història i evolució del seu teixit històric. Aquests elements o les futures intervencions a l'espai públic s'haurien d'integrar en el paisatge singular que constitueix l'entorn urbà i natural de Viladrau, respectant els valors detectats. La posada en valor del paisatge urbà del conjunt històric s'ha de fer dins del marc territorial, no es pot dissociar de l'entorn natural que el condiciona.

En definitiva, aquest análisis ens ha permès establir 4 unitats de paisatge urbà i l'atmosfera de cada un dels àmbits que són: el paisatge del centre; el paisatge dels veïnats; el paisatge de la ciutat-jardí; el paisatge de les urbanitzacions consolidades

Que ens permeten anticipar diferents intensitats d'urbanització segons la proximitat o llunyania amb el nucli urbà i la seva morfología urbana

Essent molt conscients que l'evolució del món accelera i transforma els paisatges constantment, l'objecte d'aquest EPU no és el altre que recalcar a quins criteris de millora i preservació de patrimoni identitari de Viladrau i de l'estructura verda i ecològica del seu entorn no s'hauria de renunciar mai.

1. MARC METODOLÒGIC

Estudiem els trets identitaris de Viladrau, el caràcter del seu paisatge urbà per tal d'identificar les seves fragilitats i potencialitats.

Com hem avançat l'objectiu és identificar els seus valors, alguns d'ells tangibles, i d'altres intangibles que tenen a veure també amb la memòria col·lectiva de Viladrau, dels seus habitants, del paisatge humà i físic del poble i del seu entorn (Montseny).

1_Per això primer fem una certa recerca enrere en el temps, per recollir, sintetitzar i analitzar el que anomenem *antecedents/ valors reconeguts* per tal d'esbrinar quins d'aquests trets específics de Viladrau que tenen valor provenen del seu origen, de l'evolució en el seu creixement al llarg del temps, de la seva història urbana (masies-parròquia-sagrera-assentament-poble d'estiueig) i cultural (simbòlica i mitològica del bosc: les bruixes i les paitides-dones d'aigua; les fonts; noucentisme: poesia) i productiva (llenya boscos, pous de glaç, aigua de Viladrau).

L'objectiu és el de sintetitzar la documentació gràfica, mapes i estudis que ja existeixen alhora que la documentació escrita sobre el poble i el seu entorn, i traslladar-la, condensar-la en noves cartografies.

2_Alhora, mirem quins factors (físics, de la seva realitat material, i visuals) condicionen alguns dels trets característics del poble que configuren el seu paisatge urbà, el que anomenem *valors observats*.
Aquests, venen determinats principalment per la geografia i per l'entorn en el que s'ubica, per la forma de la topografia on s'assenta (fonts i aigua, murs i vistes) i que condiciona la seva morfologia urbana. I per la seva relació amb el paisatge que l'envolta, per la seva condició d'aïllament i distància amb altres municipis i la seva relació umbilical amb la carretera, pel bosc que l'embolcalla i augmenta la condició insular, i per la seva condició limítrof amb el Parc Natural del Montseny.
I això ho fem a varies escales/distàncies: a la del territori, del municipi i al del nucli urbà que ens permetran distingir les diferents unitats de paisatge dins de cada àrea d'intervenció.

D'aquest manera podem destriar quins d'aquests condicionants val la pena mantenir i potenciar a l'hora de fer planejament però també de fer projectes d'urbanització que emfasitzin el caràcter singular de Viladrau i ajudin a mantenir la identitat del poble i no implementar plans i projectes genèrics que podrien estar a Viladrau o qualsevol altre lloc del món.

La metodologia seguida per a realitzar l'Estudi de paisatge Urbà recull i posa en relació, per una banda, els valors reconeguts fruit del seu origen i de l'evolució històrica, de la seva forma urbana i transformació urbanística, i del paisatge natural que l'envolta.

I de l'altra banda, analitza els valors observats en el reconeixement del paisatge urbà de Viladrau que deriven de paràmetres com ara la topografia, el traçat, el teixit i la pell urbana o l'aigua i la vegetació. Les anàlisi i cartografies d'aquests paràmetres permeten identificar els atributs que generen la identitat paisatgística del poble, delimitar les unitats de paisatge que l'identifiquen, i detectar-ne fragilitats i potencials.

L'elaboració d'aquest Estudi es realitza en diferentes fases:

1. Treballs de recollida d'informació:

_Consulta telemàtica dels inventaris de la generalitat de Catalunya: Geoportal del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura; ICGC ; Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural i del Departament de Territori i Sostenibilitat, s'ha consultat l'Inventari d'Espais d'Interès Geològic de Catalunya, el Sistema d'Espais Naturals Protegits de Catalunya i l'Inventari d'Arbres Monumentals (A Viladrau no n'hi ha?) i d'arbres declarats protegits de Catalunya.

_Base cartogràfica AutoCad Ajuntament de Viladrau

_Consulta del POUM de Viladrau, i sobretot els documents de: Inventaris camins, catàleg de patrimoni arquitectònic...

_Cartografia corresponent, extreta dels webs de l'Institut Cartogràfic de Catalunya (ICC) i del Sistema d'Informació Territorial Municipal de la Diputació de Barcelona (SITMUN)

_Consulta arxius: Consulta telemàtica Arxiu Comarcal d'Osona (ACOS)

_Recerca bibliogràfica: Consulta monografies del montseny i articles publicats

2. Treball de camp

Reconeixement del terreny i recollida i producció d'imatges i fotografíes actuals

2. DESCRIPCIÓ DE L'AMBIT/ MARC TERRITORIAL

Viladrau és un poble de muntanya, amagat entre turons i boscos, que es troba en un emplaçament on els límits administratius se superposen: és un municipi que pertany a la província de Girona, però forma part de la comarca d'Osona (que pertany a la província de Barcelona). Es troba a una distància aproximada d'uns 80 km de Barcelona, 25 km de Vic i 60 km de Girona.

El seu terme té 51 km2 i limita amb les comarques de la Selva a l'est (amb el municipi d'Arbúcies), del Vallès Oriental al sud (amb el municipi de Montseny), i amb la resta de municipis d'Osona que són Espinelves, Sant Sadurní d'Osormort i Sant Julià de Vilatorta al nord, i el Brull, Seva i Taradell a l'oest.

Es troba a una altitud de 840 m a la vessant nord del Matagalls i del coll de Sant Marçal, i part del seu terme queda inclòs al Parc Natural del Montseny. Està assentat en un turó entre dues rieres, la Riera Major al sud i la riera de les Corts al nord, envoltat d'un paisatge de muntanya i boscos. El municipi de Viladrau queda a cavall entre les dues unitats de paisatge del Montseny i de les Gulleries,

El terme comprèn a més de la vila de Viladrau, la urbanització de les Guilleries i els veïnats de les Casiques, les Índies, les Paitides, les Corts i Masvidal, o conjunts de cases pairals disperses com Can Fàbregues, el Masnou o Can Gat.

La ubicació de Viladrau entre muntanyes fa que la comunicació amb el seu entorn més immediat i amb les grans ciutats no sigui immediata. No disposa de connexions directes amb el transport públic (l'estació de trens més propera és a Balenyà). Per arribar-hi és necessari el vehicle privat o la línia regular d'autobusos passant per la única carretera local (GI-52 /GI-543) que connecta Viladrau amb la C-17 i amb l'eix Transversal. És una carretera sinuosa amb molts revolts, no molt ample, que després del seu pas per Seva no travessa cap altra població, i discorre per un paisatge frondós de boscos i rieres amb algunes masies disperses. Les poblacions més properes són Seva a 13 km i Espinelves a 8 km.

Dins del municipi existeix una xarxa de camins important, que des del centre del poble dóna accés a les masies i a les zones agrícoles o ramaderes i esdevenen itineraris de passeig entre boscos, rierols i zones verdes amb vistes panoràmiques o rutes de senderisme que condueixen a les fonts naturals o als cim del Montseny. El poble i el seu territori estan esquitxats per una extensa xarxa de fonts naturals i les traces de l'aigua i alguns vestigis encara visibles com antics molins, ponts, els noms de carrers o murals amb itineraris i distàncies de fonts, fan referència constant a la memòria de l'aigua.

El sector meridional del municipi és inclòs dins el Parc Natural del Montseny. Els vessants de Matagalls són coberts de rouredes i castanyedes a la part baixa i, més amunt, de fagedes amb alguns claps d'avets. Als costers, hi ha boscos d'alzines.

INDEX DE PLÀNOLS

3. ELS VALORS RECONEGUTS_RECULL D'ANTECEDENTS:

3.1 ELS ORIGENS DE VILADRAU. EL PRIMER MIL·LENI (989- 1908)

3.2 L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE DE VILADRAU

4. VALORS OBSERVATS:

4.1 VILADRAU, LLINDAR DE PAISATGES

LA TOPOGRAFIA

4.2 EL RELLEU DE VILADRAU
4.3 LA TOPOGRAFIA, PLANS I PENDENTS
4.4 ELS ELEMENTS DE LA TOPOGRAFIA A L'ESPAI PÚBLIC, MURS I MURETS DE CONTENCIÓ
4.5 LA CONDICIÓ TOPOGRÀFICA ALS CARRERS, ELS PENDENTS
4.6 EL DESNIVELL DELS CARRERS, COTES DE REFERÈNCIA

EL TRAÇAT

4.7 LA FORMA DELS CARRERS DE VILADRAU, TRAÇAT I SECCIÓ
4.8 LA TOPONIMIA I LA NOMENCLATURA DELS CARRERS
4.9 ELS NIVELLS D'URBANITZACIÓ DELS CARRERS
4.10 LES CRUÏLLES, FORMA I DIMENSIÓ
4.11 LA CARRETERA DE VIC: PORTA D'ENTRADA

EL TEIXIT DEL BUIT I DE L'EDIFICAT

4.12 EL TEIXIT DEL BUIT DE VILADRAU
4.13 L'EDIFICACIÓ I L'ARQUITECTURA NOUCENTISTA
4.14 EL GRA EDIFICAT I DE LA PARCEL·LACIÓ. ELS EQUIPAMENTS I L'ESPAI PÚBLIC
4.15 EL TEIXIT URBÀ I EL VERD PRIVAT INTERSTICIAL

EL VERD I L'AIGUA

4.16 L'ENTORN NATURAL DE VILADRAU
4.17 L'AIGUA I EL BOSC, UN LÍMIT VERD VARIABLE EN EL TEMPS
4.18 L'EVOLUCIÓ DEL BOSC, ENVOLTANT FÍSIC I VISUAL DEL POBLE
4.19 L'ARBRAT A L'ESPAI PÚBLIC, LA CANÒPIA URBANA
4.20 LA VEGETACIÓ A L'ESPAI PÚBLIC I PRIVAT
4.21 LA QUALIFICACIÓ DE L'ESPAI LLIURE
4.22 ELS SISTEMES ESTRUCTURANTS DEL PAISATGE FÍSIC I SOCIAL.

ELS PAISATGES DE VILADRAU, CONNECTIVITAT FÍSICA, ECOLÒGICA I VISUAL

4.23 EL PAISATGE DE L'AIGUA, ITINERARIS EN DISTÀNCIA I TEMPS
4.24 EL PAISATGE DEL BOSC, CONTORN I PROXIMITAT
4.25 EL PAISATGE PERFORMATIU, INFRAESTRUCTURA VERDA-BLAVA A REIVINDICAR
4.26 EL PAISATGE PERCEBUT, VISTES I FONS ESCÈNICS A POTENCIAR
4.27 ELS 4 PAISATGES URBANS DE VILADRAU
4.28 CAS D'ESTUDI DETALLAT DEL PAISATGE DEL CENTRE HISTÒRIC

3. ELS VALORS RECONEGUTS_RECULL D'ANTECEDENTS:

3.1 L'EVOLUCIÓ HISTÒRICA

3.2 ELS ORÍGENS I LA FORMA DEL BARRI

3.1 EVOLUCIÓ HISTÒRICA DE VILADRAU EN RELACIÓ A CATALUNYA. Contextualització de l'evolució històrica de Viladrau en relació a la de Catalunya

Font: escala del temps de la *Carta Històrica de Barcelona de MHUBA*, Viladrau de la Diputacio, Enciclopedia catalana, Viquipedia,etc etc (*Veure "Els pous de neu i de glaç del Montseny. Inventari pera una preservació" de Joan López I Cortijo)

CONTEXT HISTÒRIC DE VILADRAU

_860 El Montseny (*Montes signis*) surt esmentat per primera vegada.

_898 Primera referència a Viladrau (*villare de Gaudila*)

_908 Primera menció de la parròquia de Sant Martí en un document en que s'estableix la venda d'unes terres situades a la parroquia de Sant Martí d'Osor que s'ha identificat amb Sant Martí de Viladrau

_934 Primera referència precisa de Viladrau en un document de venda d'una vinya del terme del castell de Taradell, que estableix *villari Adrali* com a delimitació de les terres

_966 La vil·la rural o Sala (mansió de residencia senyorial) d'Espinzelles és datada com a Villa Spinosella. S'aixeca en un turonet sobre el riu de Mules, abans d'arribar a Viladrau. L'any 1180 es transformaria en residència senyorial. La construcció gòtica va patint transformacions i esdevé un dels conjunts fortificats d'Osona més monumentals. El conjunt arquitectònic de la capella de Sant Miquel adossada al casal gòtic constitueix un exemple d'arquitectura civil de primer ordre.

_989 Surt l'església de Sant Martí esmentada com a parròquia dins el terme jurisdiccional del castell de Taradell. El 1042 es troba datada l'església romànica amb el nom de Sant Martí de Vilaredral. L'any 1340 es consolida com a sagrera amb vuitanta-dos masos dins el terme parroquial (dels quals se'n conserven alguns). Sembla que malgrat altres hipòtesis, l'origen de Viladrau seria la sagrera al voltant de l'església de Sant Martí, ubicat al mateix lloc que l'actual. La població va créixer a redós de la seva sagrera.

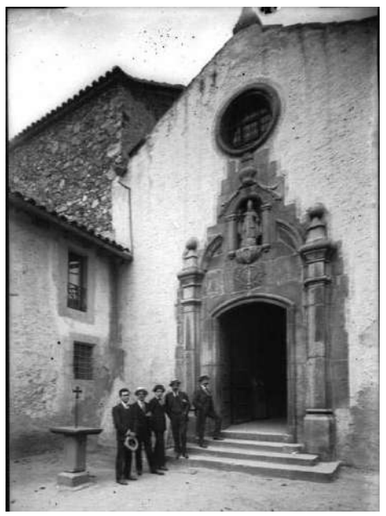

_1082 Es consagra l'església romànica que ja existia, orientada est-oest (d'acord a la posició a l'est de l'altar) amb una sola nau i un àbside semicircular. Al llarg dels segles patirà moltes transformacions. Adossat a la paret lateral de l'església hi ha el cementiri. Surten delimitats dins del terme de Viladrau els masos de Vilarmau i Vilar, quatre cases i població dispersa

El mas és una estructura construïda associada a unes terres de bosc, pastures i conreu d'una sola propietat. És habitatge i és producció. Molts dels masos que existeixen són documentats des del XIV o el XV, fins i tot s. XII. Els ramats de xais són menats a dalt del Matagalls o al Pla de la Calma. Aquestes terrenys de pastures són els "emprius" on algunes masies hi tenen drets específics. Aquests dominis senyorials amb drets hereditaris evolucionen en co-propietats entre diversos masos

CONTEXT HISTÒRIC DE CATALUNYA

Catalunya és un territori històric format originalment pels comtats establerts pels francs, al nord-est de la península Ibèrica, en temps de Carlemany. Sobre la base dels romans es va superposar el llegat visigot i l'àrab, amb diferent grau d'incidència segons la zona de Catalunya.

Carlemany va establir una sèrie de comtats entorn dels Pirineus per actuar com a frontera militar entre l'Imperi Carolingi i el Califat de Còrdova

Destaquen els comtats i l'església, a través dels seus monestirs (com el de Ripoll, per exemple) com a nuclis territorials

_878 Guifré el Pelós unifica els comtats d'Urgell, Cerdanya, Barcelona i Girona, cada vegada més desvinculats dels reis francs. Amb Borrell II, comte de Barcelona aquests comtats arriben a la seva independència

A finals del segle X, allunyada la frontera amb al-Àndalus i després d'un llarg període de declivi, la represa econòmica ve del camp. A Barcelona, centre econòmic on es comercialitza la producció del territori, es reactiva la vida urbana.

_S. X i XI Les parròquies són la unitat territorial des dels primers assentaments dels que conformen el territori i l'organitzen en relació als masos que ja existeixen. Ben aviat apareix la sagrera o cellera, espai sagrat on es troba el cementiri que serà l'espai de la treva de deu, de protecció dels caminants i on els masos resguardaran les seves possessions davant dels senyors feudals. Les sagreres situades als encreuaments de camins seran lloc de trobada i s'hi celebraran els mercats, dinamitzadors de l'activitat econòmica.
Les parròquies que ho engloben tot amb les seves sagreres, seran els primers espais urbans, la unitat administrativa única. Masos i parròquies seran indissolubles. Els masos que es relacionen entre ells per unes xarxes complexes de camins formen una estructura del camp i del conjunt del territori, un sistema social.

_1038 S'inaugura la catedral romànica de Girona, el 1347 s'acaba la capçalera gòtica i el 1417 s'acaba la nau de la catedral de Girona, coberta amb la volta gòtica més ampla mai realitzada

_1100 Barcelona, nova capital comtal, té com a vassalls quasi tots els comtes catalans. A mitjan segle X es comença a construir el Rec Comtal per moure els seus molins. El rec va agafant importància en l'economia del pla i esdevé una infraestructura bàsica de la Barcelona comtal.

Des dels segles XII al XV, Catalunya i Aragó formen un regne comú, i Catalunya entra en un període de prosperitat. La producció agrícola augmenta proporcionalment a la població. Sant Pere de Rodes estén les seves influències al Rosselló, les forges es multipliquen i el mercat i la banca prosperen. Barcelona entra en competència comercial amb els principals ports de Venècia i Gènova. Aquest auge comporta el creixement de la burgesia urbana que desafiarà les estructures feudals a ciutats i pobles.

_1160 Primer text conservat en llengua catalana: "Les Homilies d'Organyà"

_1226 Surt esmentada la casa de la Sala, (tot i que sembla que el seu origen pot ser d'uns segles abans).
El mas la Sala s'aixeca en un turonet entre les rieres de Sant Segimon i l'Erola. El 1594 hi va néixer Joan Sala i Ferrer, el bandoler Joan Serrallonga, que la història popular n'ha fet un personatge de novel·la romàntic. Actualment el mas rural, amb la gran torre circular, té l'aspecte d'un casal medieval fortificat.

_1290 Constància de l'arxiu parroquial de Viladrau. Apareix documentat el santuari de sant Segimon de la Muntanya, que s'aixeca majestuós al vessant nord-oest del Matagalls a 1.230 metres d'altitud. Uns segles més tard, al s. XVI, s'erigeix una petita ermita, la de Sant Miquel deis Barretons. damunt d'un cingle proper a l'ermita de Sant Segimon.

_1340 Documentada la sagrera consolidada al voltant de l'Església de Sant Martí mentre el terme parroquial aglutinava un total de 82 masies.

_1348 Abans de la Pesta Negra, la parròquia de Viladrau comptava amb 87 masos i un mínim de cinc o sis famílies a la sagrera del voltant de l'església de Sant Martí.
Durant la depressió econòmica posterior a la Pesta, entre els segles XIV i XV, es va despoblar.

_1484 Insurreccions de la Segona Guerra dels Remences

_1500 Surt documentat el nom de Matagalls (Fins ara rebia el nom d'Autora) i el 1614 surt documentada la Creu al cim del Matagalls.

_1553 La població de la sagrera continua sent de 5 famílies i uns trenta cinc masos. El 1560 Viladrau te batlle propi

_1600 L'explotació de les mines d'ametistes a les fondalades sota del Matagalls i la seva comercialització arreu d'Europa va ésser molt estesa durant els segles XVI i XVII. A començaments del segle XIX, degut a l'esgotament de les mines i l'encariment de l'extracció, s'acaba l'activitat al Montseny. El poeta Guerau de Liost ho immortalitzarà el 1933 al seu recull de poemes de "La muntanya d'Ametistes"

_1603 És datada la Capella de la Mare de Déu de la Pietat als arxius parroquials. Es trobava a l'altra banda del torrent que limitava el nucli antic, fora del nucli urbà. Al voltant de la capella, a partir del 1640, es constitueix també una sagrera i un cementiri/ fossar que es traslladarà a l'emplaçament actual l'any 1901. El porxo protegia els pastors
que feien la petita transhumància del Montseny. El terreny alliberat, es converteix en plaça el 1913 (aixecat per un mur de contenció al mateix nivell del carrer es va dedicar al Doctor Carulla).

_1200. A l'entorn dels centres religiosos de Barcelona creixen múltiples nuclis com els monestirs de Sant Pere de les Puelles, Sant Pau del Camp, Santa Eulàlia del Camp i Santa Anna, o les esglésies de Santa Maria del Pi i de Sant Cugat del Rec.

_1285 La construcció de les Drassanes Reials de Barcelona referma el poder naval de la Corona

_1298 S'inicia la construcció de la catedral gòtica de Barcelona

_1348 La Pesta Negra recau sobre Catalunya i a la resta d'Europa: males collites, fam i epidèmies. El malestar social esclata al camp, on hi viu la majoria de la població, de la qual més d'un 40% van morir.

_1391 Atac massiu contra els jueus i desaparició dels calls de les ciutats

_Segona meitat del segle XV La pagesia de la Catalunya Vella reivindica l'abolició dels mals usos i subordinació cap al seu senyor en la Revolta dels Remences. El rei Ferran II d'Aragó continuarà sense solucionar el conflicte, declara anticonstitucional la suspensió dels mals usos i esclata la Segona Revolta de Remences

_1469 Catalunya s'incorpora al nou regne unificat dels Reis Catòlics. L'expansió mediterrània fa créixer Barcelona, la capital de facto de la monarquia catalanoaragonesa.

_Des del segle XVI fins al XVII Espanya va estar sota el regnat de la Casa d'Àustria, amb Carles V i els seus successors.
Catalunya juga un paper secundari enfront dels assumptes de país, inclosos els intercanvis amb el Nou Món.

_1618-1622: Viladrau és el poble on més bruixes es van ajusticiar, un total de catorze en només dos anys. _Durant els segles XVI i XVII, el poble es converteix en un cau de bruixeria i de bandolers. LLEGENDES, RONDALLES, HISTÒRIES MÀGIQUES DE DONES D'AIGUA- PAITIDES-, BANDOLERS I BRUIXES, ELS BOSCOS COM A ORIGEN DE LLEGENDES,.....

_1621 Surt datada l'Ermita de l'Erola (tot i que sembla que ja existia el 1571). Situada a mig camí de Sant Segimon, els ermitans del Santuari l'utilitzaven com a refugi a l'hivern i transhumancia El 1641 pateix un incendi i posteriorment ha experimentat moltes restauracions.

_1687 La població del nucli urbà augmenta a 60 famílies i les cases de pagès a 51 famílies. L'índex de natalitat creix fins ben entrat el segle XIX. Probablement el creixement de la població, durant el segle XVIII, és el que motiva l'ampliació de l'església i la construcció de dues naus laterals. L'aspecte actual de la façana i el campanar possiblement és del 1769.

_1714 Combat d'Arbúcies. La vila de Viladrau és saquejada i incendiada per les tropes borbòniques com a represàlia de l'emboscada que va patir el destacament allotjat a Arbúcies. Els sometents de Viladrau i d'altres poblacions de l'entorn capturaren uns cinc-cents soldats i fan recular la resta de les tropes a Hostalric.

_1734 La població de Viladrau segueix creixent. Passa de 700 habitants l'any 1734 a 1.188 habitants l'any 1860, l'índex més alt de població de tota la història.

1652. Mapa de Catalunya. Fragment del gravat

_1618-1648 La Guerra dels Trenta Anys, un dels conflictes de l'edat moderna més mortífers, modifica contínuament les fronteres dels estats europeus. Es prolonga entre França i la monarquia hispànica fins al 1659.

_1640 s'inicia la Guerra dels Segadors en el context de la guerra dels Trenta Anys. Es proclama una república independent sota protectorat francès i la monarquia espanyola reconeix la Constitució catalana.

_1659 sota l'anomenada "Pau dels Pirineus", Catalunya perd el Rosselló i part de la Cerdanya i se submergeix en una dura recessió econòmica, noves epidèmies de pesta i inundacions.

_1688-1697 Guerra dels Nou Anys. Barcelona esdevé de nou el camp de batalla entre francesos i espanyols i el 1691 és bombardejada per mar i el 1697 pateix un setge militar. Entre el 1684 i el de 1694 Girona també és objecte de nombrosos setges, que arriben a posar la ciutat en poder del rei francès durant quatre anys.

1700-1746 Els Borbons accedeixen al tron d'Espanya amb Felip V guanyador de la guerra de successió i aboleixen tots els privilegis de Catalunya. El 1706 els exèrcits borbònics se centren en el setge de la ciutat de Barcelona que finalitza **l'11 de setembre de 1714**. El dia següent les tropes borbòniques entren al Castell de Montjuich.

L'aposta catalana per Carles d'Àustria en la Guerra de Successió no triomfa, i Barcelona patirà una dura repressió. Felip V aboleix la Generalitat i el Consell de Cent amb el Decret de Nova Planta.

Tot i això, l'impuls econòmic heretat del segle anterior es tradueix alhora en un gran dinamisme urbà, mercantil i manufacturer

Setge de Barcelona de 1714 J. Rigaud 1750

_1808 El pas de les tropes franceses pel terme de Viladrau i entorn es va viure amb molta intensitat i va ser molt cru. Viladrau va rebre molts atacs i les tropes franceses van cremar Sant Segimon com a represàlia a la resistència viladrauenca. Els francesos van matar a 10 persones de Viladrau.

1813. *Plano topográfico de los terrenos comprendidos entre Monseñ, Pla de las Arenas, Coll del Bruch, Espinelvas y Viladrau*

_1833 El terme de Viladrau queda annexat a la província de Girona.

_1872-1876 La tercera guerra carlina va ser la que va tenir més incidència a Viladrau. El 1872, al mas la Vila Francesc Savalls i Martí Miret, el seu cap principal van anunciar un nou aixecament carlí

1900 Plànol de la provincia de Girona

_1837 Arran de la desamortització el santuari de Sant Segimon i tot el seu patrimoni passen a ser propietat de can Gat.
Les discussions sobre els drets de propietat i les destrosses fetes durant anys porten l'abandonament del santuari

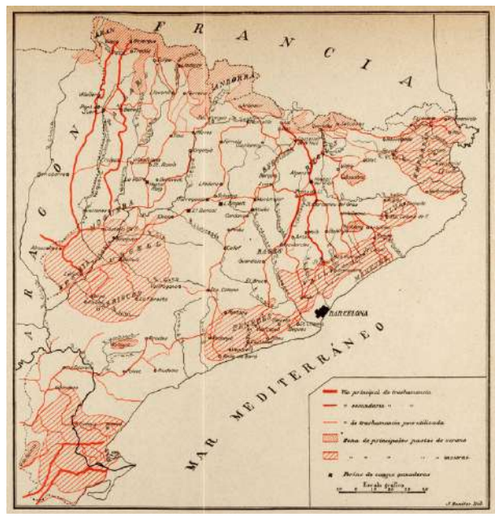

1900 La transhumància. Plànol de la provincia de Girona

_1808-1814 La Guerra del Francès és el conflicte bèl·lic entre Espanya i el Primer Imperi Francès que s'inicià amb l'entrada de les tropes napoleòniques, i que conclogué amb el retorn de Ferran VII d'Espanya al poder. La població civil va patir l'avanç de les tropes tant dels francesos com dels aliats, que la van saquejar i devastar

Catalunya passa a ser una província francesa més, sota un sistema federal. Durant la guerra contra les tropes napoleòniques Girona va sofrir els setges de 1808 i 1809, i els francesos van ocupar la ciutat fins el 1814.

_1833-1892 La **Renaixença** , moviment cultural i literari. Conceptes de llengua i pàtria

Les **tres guerres carlines** van anar evolucionant de més dinàstiques a més socials. Els carlins tenien el suport deis camperols, els petits propietaris i l'Església:

_1833-40 Primera Guerra Carlina es va iniciar a la mort de Ferran VII.
_1846-1849 Segona Guerra Carlina va tenir lloc bàsicament a Catalunya (Guerra dels Matiners)
_1872-76 Tercera Guerra Carlina, Carles de Borbó, pretendent al tron, va prometre a catalans, valencians i aragonesos el retorn dels furs i les constitucions que havia abolit Felip V.

_1840. Catalunya es modernitza al ritme de la revolució industrial, en particular durant la segona meitat del segle XIX, paral·lelament a l'Europa del nord-est. L'aparició de la burgesia a Catalunya com a nou model social comporta també reivindicacions laborals mentre a la resta d'Espanya encara estan immersos en les successions al tron.

Ciutats com Girona, s'incorporen a la revolució industrial de Catalunya. El 1843, gràcies a la proximitat del curs fluvial del Ter, Girona veu com neix la primera fàbrica de Catalunya de paper continu i, l'any 1857, una foneria.

_1835 La desamortització. Amb la crema de convents i la desamortització de propietats de l'Església, apareixen a les ciutats nous espais per crear-hi places, mercats i noves construccions. A la Barcelona asfixiada per les muralles i saturada de fàbriques es propicia el trasllat de la indústria cap als pobles del pla, més enllà de l'espai lliure vedat fins llavors per les normes militars.

_1848 s'inaugura la línia ferroviària de Barcelona a Mataró, i el **1854** les línies cap a Girona i Tarragona arriben a Granollers i Molins de Rei.

_s. XIX Tot i que la **transhumància** té els seus orígens a l'època preromana i romana, no és fins al segle XII que es crea la xarxa de camins per on transcorria. A partir del s. XIX, degut a les dificultats econòmiques que patiren els monestirs de la plana i l'interior de Catalunya, l'activitat transhumant canvia i se centra en el trànsit ramader d'hivern de les muntanyes a la plana.

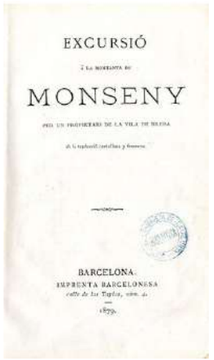

1879 Portada de la guía del Montseny "Excursió a la montanya de Montseny, a càrrec d'un propietari de la vila de Breda" d'Artur Osona

_1850 Primer aplec al cim del Matagalls, amb motiu de la canonització del pare Claret

_1860 S'instal·len a Viladrau les germanes dominiques de l'Anunciata del pare Coll. Es dedicaran a l'educació fins el 1984

_1879 Edició de la primera guia del Montseny, "Excursió a la montanya de Montseny, a càrrec d'un propietari de la vila de Breda", d'Artur Osona. Amb traducció castellana i francesa es va incorporar a altres itineraris de l'excursionisme català que ja existien. Té lloc la primera excursió "científica" al Montseny, al Turó de l'Home i les Agudes des del Matagalls.

Durant aquesta època de la Renaixença, Catalunya cerca senyes d'identitat en la tradició popular i el patrimoni cultural (llengua, costums, literatura, art i ideologia).

L´**excursionisme**, per tant, és una expressió del catalanisme i les entitats excursionistes seran el vehicle de transmissió dels valors culturals i ideològics, des de la vessant més emocional del desig de natura a la vessant més de caràcter científic de descobriments i difusió

Des de Viladrau s'organitzaven excursions per la muntanya guiades per traginers amb mules, generalment itineraris de Sant Segimon, Matagalls, Sant Marçal fins a Santa Fe del Montseny.
La ubicació de Viladrau al massís del Montseny, l'atractiu natural del paisatge que l'envoltava, les fonts i l'aire pur i l'arribada d'excursionistes van promoure la construcció d'hostals i més endavant, l'estiueig de famílies de Barcelona en el que havia estat un poble agrícola i forestal.

Excursions guiades amb mules

Però la muntanya no era només un entorn per a l'oci, sinó que també era una font de recursos naturals que comportava **diferentes formes d'explotació i uns treballs** amb condicions molt difícils com les feines dels bosquerols i pagesos, pasturant ramats o cultivant les terres, traient llenya i fusta del bosc, saques de bruc, pous de glaç o les d'extracció de minerals (sobretot el carbó). Aquestes feines generaven al poble altres oficis com esclopers, sabaters, sastres, ferrers, carreters, moliners i taverners, que ocupaven un centenar de persones.

A mitjans del s. XIX eren explotats prop de vuitanta pous de glaç i de neu a la zona del Montseny. Aquests pous es construïen a la part alta de la muntanya, uns per recollir el glaç i d'altres per guardar la neu. El glaç i la neu s'usaven per a conservar els aliments i com a us terapèutic. Al sector de Viladrau en trobem a l'àrea de la Sala, del Matagalls i Collformic i Coll Pregon.
El carboneig era una feina de temporada – de setembre a març- on hi treballaven mig feiners de Viladrau i alguna vegada jornalers de fora. El carbó era traginat amb matxos i ases fins a peu de carretera, des d'on es transportava principalment a Granollers, Terrassa i Sabadell. A mitjan segle va fer desaparèixer. L'explotació dels boscos, com dels castanyers, ha estat molt variada.

Viladrau
Fiadevall (José)
Fiadevall (José)
Fiadevall (José)

_El **1895-98** es projecta la carretera de Seva a Viladrau, un nou accés que facilitarà la seva comunicació amb altres poblacions. Les característiques geogràfiques de Viladrau, uns condicionants territorials que sovint han afavorit el seu tancament i la manca d'una bona xarxa de carreteres havien dificultat tradicionalment la vinculació clara amb altres pobles propers.

_A Viladrau comença **l'arribada d'estiuejants**. Natura i aigua. La gran quantitat de fonts que hi havia al terme era degut a l'alta pluviositat de la zona i a la configuració geològica del terreny que facilitava la infiltració de l'aigua de la pluja i la recarrega dels aqüífers, i la popularitat de les seves aigües era deguda a les seves propietats medicinals i el seu baix grau de mineralització.

Les noves famílies que arribaven de Barcelona idealitzaven el paisatge rural i aquest nou imaginari paisatgístic va quedar fixat en les fotografies de les postals que compraven i enviaven i que han esdevingut un important recull gràfic de l'època.

Hostal Ca La Rita

_1898 es construeix l'Hotel Bofill i més tard Ca La Rita per hostatjar les noves famílies d'estiuejants i es convertirà en un centre de reunió social. En aquest moment els altres edificis de caràcter públic de Viladrau seran la Fonda de ca la Rita i l'hostal de ca l'Americano (un deis més antics i més econòmic) i el cafè públic de'n Ventura.

A l'entorn de l'estiueig apareixen noves activitats com anar a les fonts o les passejades de tarda, els partits de tennis o el ball a l'Hotel Bofill. Guerau de Liost, poeta, i Bofill i Ferro, crític literari, van crear un focus literari amb grup d'intel·lectuals com Clementina Arderiu, Josep Carner, Guerau de Liost, Maria Manent i Carles Riba, entre altres, a Rosquelles i Ca l'Herbolari i varen aconseguir deixar una empremta cultural a Viladrau.

El doctor Ramon Bofill i el doctor Valentí Carulla van capitalitzar la promoció del primer estiueig a Viladrau, juntament amb el doctor Antoni Ariet, alcalde i metge de Viladrau, gran impulsor local de la higienització de les formes de vida rural

A les darreries del segle XIX hi ha moltes cases pairals de Viladrau que queden abandonades i d'altres que es transformen en cases d'estiueig (com La Vila, can Rosquelles, Espinzella, la Sala, ca l'Herbolari o Can Gat) i per tant s'han d'urbanitzar mínimament els camins que les comuniquen amb el poble. També es construeixen noves cases d'estiueig de la ma de reconeguts arquitectes modernistes i noucentistes. Hi ha per tant, un patrimoni arquitectònic important com el Castell de la Boruga construït per l'indiano Agustí Soler; les de tres torres de la Sanitat encarregades a Puig i Cadafalch el 1905: el conjunt edificat al nucli urbà de les cases d'en Joanic; Casa Torra, projectada per Puig i Cadatalch; Can Soliguer i La Soleia de l'arquitecte noucentista Duran i Reynals:

A les poblacions on es va donar el **fenomen de l'estiueig** les relacions entre el turisme i la salut van comportar unes derivades socials, culturals i econòmiques que van tenir grans conseqüències arquitectòniques i urbanístiques.
Amb la revolució industrial i els canvis urbanístics s'havia consolidat una nova classe burgesa i, amb ella els moviments culturals, artístics i literaris de la **Renaixença i el Modernisme**. Les exposicions universals eren l'aparador del progrés i la modernitat. Per Barcelona, una ciutat petita i provinciana, va ser l'oportunitat d'obrir-se al món. A Barcelona s'apostava per un nou model de ciutat. El creixement de la població, la insalubritat dels nuclis antics i la contaminació de les indústries aconsellaven allunyar-se dels nuclis tan insans.

_1907 **Pla Jaussely.** El projecte preveia grans infraestructures viàries, parcs i jardins, enllaços ferroviaris, edificis públics i col·lectius i equipaments i àrees de serveis. Influenciat per les teories del moment i la "ciutat-jardí, introdueix la creació d'un sistema de parcs per a la ciutat. Es comencen a urbanitzar a l'estil de les ciutats-jardí angleses els turons propers a la ciutat com el Tibidabo o el Parc Güell

1919 L'avinguda Tibidabo. Barcelona

_1911 A Catalunya s'estava implantant el **Noucentisme,** amb les noves propostes europees que defensaven la vida sana – que va introduir la Societat Cívica Ciutat Jardí, de Cebrià de Montoliu-, en una ciutat amb les comoditats de les grans urbs i l'aire fresc que de la vida del camp.
El Noucentisme és l'exaltació de la natura en si mateixa, la voluntat era la d'ordenar, domesticar la natura i recrear el paisatge mediterrani

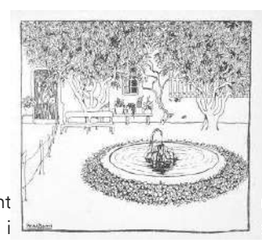

Dibuix indians de Catalunya.

nt mb la societat dels
i seguint les directrius de
la Mancomunitat de Catalunya i l'impuls d'associacions

1903 Pidelaserra *MNAC*

1938 Jaume Mercadé

Viladrau es modernitza i es milloren els seus carrers. Es configura un paisatge urbà Noucentista: S'asfalten i urbanitzen els camins i passeigs que porten a les fonts, s'arrangen aquests espais rurals segons els nous ideals, amb la voluntat de domesticar la natura i recrear els paisatges mediterranis.

1935 Passeig (ara Carrer Mercè Torres)

_Des de **final del segle XVIII**, el plàtan (Platanus x hispanica, Platanus orientalis...), l'arbre urbà per antonomàsia, es farà servir és per vorejar els camins i carreteres que menaven a les viles i ciutats, per donar-los caràcter de passeigs urbans. Els plàtans convivien amb altres arbres més propis de cada indret, com alzines, roures, freixes, salzes, avellaners, faigs, oms, verns, castanyers i molts altres.

_Del **1900 al 1930** la població experimenta un important creixement urbanístic i edificatori. S'executen nous carrers -com el carrer Nou- i passejos per unir el nucli antic amb els emplaçaments del barri de Puigtorrat i de l'ermita de la Pietat i per arribar als nous habitatge construïts fora del nucli i als masos més propers al poble.

Es realitzen moltes millores:

_1901. Es trasllada el cementiri adjacent a la Capella de la Pietat al seu lloc actual

_1905. S'arranja la Font del Miquel, patrocinat pel propietari de 'El Pujol de la vila' que estiuejava a Viladrau

_1908. Es publica el document "Viladrau y su ensanche" elaborat per l'arquitecte Lluís Planas i Calvet

_1910. S'eixampla el carrer de la Rectoria, a l'entrada del poble, per facilitar l'entrada d'automòbils

1917 Passeig Ramon Bofill

Font del Miquel

El pintors del moment miren nostàlgicament cap als llocs on la integració de l'home, el paisatge i l'arquitectura es produeixen en un equilibri gairebé idíl·lic. Sorgeix així una evocació nostàlgica de la vida provinciana quotidiana a les petites poblacions educades i cultes tal com es descriuen al paisatge estiuenc de la *Ben Plantada*

S'exalta el paisatge mediterrani, a mig camí entre el jardí de la masia (arrelat a la tradició popular) i els jardins clàssics de les viles mediterrànies, reivindicats a través de l'estètica de l'aigua amb la creació d'estanys i l'ús de l'escultura que donava la dimensió humana de l'espai.

El jardí privat noucentista, sovint autodidacta, es caracteritzava per un tractament arquitectònic de l'espai, escales i camins que recorrien el jardí i jugaven amb espais de repòs, placetes i bancs, miradors i pèrgoles, porxos, baranes de peces de ceràmica amb rajoles de color blau i blanc... amb el contrapunt colorístic de la ceràmica vidriada.

_**1928** Alfons XIII signa un reial decret per la **protecció del Montseny**, preludi de la seva actual condició de parc natural. L'observatori meteorològic del Turó de l'Home es va obrir el 1932.

1932 Observatori meteorològic. Generalitat de Catalunya

_1911. Es reparen els sots dels carrers desempedrats i es construeixen voreres amb pedra picada davant de l'Ajuntament i Església.

_1912. S'acondicionen noves carreteres d'accés a Viladrau. S'engrava una part de la carretera i s'inaugura el nou traçat de la carretera fins a Vic; es reurbanitza el terreny del cementiri antic com a plaça dedicada al Doctor Carulla

_1913. S'amplia l'Església amb la construcció d'una capella lateral i la capella "fonda"; es construeix una pista de tennis als terrenys de l'Hotel Bofill

_1914. El Dr Carulla compra uns terrenys a la parròquia de Viladrau per construir-hi l'Ajuntament i les Escoles nacionals i l'arquitecte Lluís Planas Calvet realitzarà el projecte; es construeixen noves cases al llarg del passeig de la Pietat i del passeig de Ramon Bofill i al Pla de Montfalcó, a banda d'alguna al camí de Ses Pregàries i a l'actual passeig de les Delícies

_1915 Es publica el llibre "Topografia mèdica de Viladrau", del Doctor Ariet

_1916 S'acondiciona i s'inaugura la carretera de Viladrau a Arbúcies i s'accelera la construcció de torres d'estiueig

_1925 Es construeix l'Hostal de la Glòria on es va promoure l'estiueig, amb les revetlles i festes socials

_1928. Es construeixen alguns edificis plurifamiliars entre mitgeres a l'inici del passeig de la Pietat

_El 1931 en homenatge a Ramon Bofill que acabava de morir, es va posar el seu nom al passeig que anava des de la font de Miquel fins a la finca del Noguer

1926 Carretera de Balenyà a Viladrau

1916 Carretera d'Arbúcies a Viladrau

_**1929** El focus de l'Exposició Internacional de Barcelona es va situar a la muntanya de Montjuïc, que es va reurbanitzar i va acollir la construcció d'un complex monumental.. Amb l'organització de l'Exposició es va fer palesa la voluntat de la burgesia catalana de transformar la ciutat per esdevenir una ciutat moderna, industrial i cosmopolita.

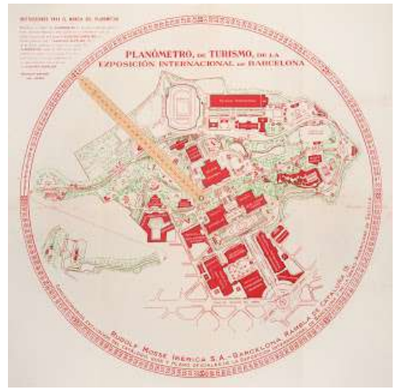

1929 Plànol de l'Exposició Internacional a Montjuic

La construcció de centrals hidroelèctriques va permetre produir i distribuir l'electricitat. La llum elèctrica es va començar a utilitzar durant l'Exposició en alguns carrers cèntrics de Barcelona com la Rambla o la Gran Via, fins que a començaments del segle XX la companyia elèctrica La Canadenca va generalitzar la producció d'energia.

Aquesta va ser l'època de la construcció de grans equipaments arreu, com cases consistorials, escorxadors, mercats, biblioteques, escoles, centres assistencials, museus, correus i telègrafs, telefòniques, fonts públiques... La casa unifamiliar noucentista, va tenir un paper important en el moment dels grans equipaments, ja que a la vegada que reivindicava la cultura vernacla i es volia fondre en el paisatge que l'envoltava, esdevenia una part essencial d'acostament cultural a les formes de vida dels països europeus més desenvolupats, d'ordenació del territori i del creixement de les ciutats

1931 Mapa comarcal. Carreras Candi

_El **1936**, Marià Manent va proposar d'arranjar l'antiga font de l'Oreneta com homenatge a Guerau de Liost. L'aleshores Conseller de Cultura de la Generalitat, Bonaventura Gassol, va encarregar a Joan Mirambell el projecte del jardí i a Joan Rebull l'estela amb l'epígraf de Josep Carner. El 23 de maig de 1936 s' inaugura la font amb representants de les principals institucions i intel·lectuals de Catalunya

1936 Inauguració de la Font de l'Oreneta

_1936 Viladrau esdevé un lloc de pas d'intel·lectuals i polítics durant la Guerra Civil. El Mas Rosquelles, fou ocupada per les tropes de Franco i la van convertir en el seu quarter general. Es trasllada part de la documentació de l'arxiu de la Corona d'Aragó a Viladrau (es resguarda entre diferents cases del poble). El primer ministre de la República, Juan Negrín López, destituït pel cop d'estat del general Casado, es refugia a Viladrau per preparar el seu exili

_**1939** Entren les tropes franquistes a Viladrau.

_1954 S'eixampla la baixada de l'Hotel Bofill l'any i entre 1956/58 es pavimenta el nucli urbà. Desapareix la petita caserna de la Guardia Civil, situada primer a can Nos i més tard a can Pareres

_1955 Es reactiva l'estiueig a Viladrau amb la construcció de noves cases i l'aixecament d'un edifici emblemàtic a la zona de les Farigoles, el "Park Hotel". Aquest ambiciós projecte mai es va acabar. El poble ha passat de ser una vila agrícola i forestal a ser un poble turístic i de segones residències. També s'hi instal·len algunes indústries com explotacions de barita que porten els primers emigrants (de Múrcia) a Viladrau. La contínua arribada de nous estiuejants i

_1956 Es construeix la seu social del "Club Viladrau" al passeig de les Farigoles, per iniciativa d'un grup d'estiuejants emprenedors amb uns 90 socis.

1956 Pista de tenis del Club Viladrauc

_1967 Inauguració de la carretera de Viladrau a Sant Marçal

_1968 S'obre el centre Pensionat Santa Marta per a fer-hi estades d'estiu per a classes de recuperació d'assignatures del batxillerat. El 1979 es transformava en casa de colònies d'estiu.

_1970 Apareix una nova forma d'explotació dels recursos naturals de la muntanya que són les embotelladores industrials d'aigua natural. A Viladrau, es permet la comercialització de l'aigua de la deu "Fontalegre", declarada minero medicinal en el BOE, l'any 1970, i d'utilitat pública l'any 1973. S'obre un taller de confecció i el 1974 una fabrica textil amb una cinquantena de treballadors, però van tancar a finals dels anys 80 per la crisi del sector el 1988. S'obre un petit taller de manufacturació de caixes de cartó "Cartonatges Arxé"

_1936 Comença la **Guerra Civil** espanyola

_Durant la Guerra civil, la ciutat Barcelona va ser bombardejada en successives ocasions. Per protegir la població es van construir fins a 1.500 refugis antiaeris

_1939 Les tropes franquistes entren a Barcelona el 26 de gener. Lluis Companys, president de la Generalitat de Catalunya, va haver de fugir pels Pirineus, juntament amb tropes republicanes i refugiats. L'1 d'abril del 1939, tota Espanya està en mans de Franco.

_La Guerra Civil del 1936-1939 té seqüeles tràgiques que continuaran durant la dictadura de Franco.

_1950's La falta d'habitatge assequible produït pel ràpid creixement de la població i la immigració, van provocar més barraquisme i una forta desigualtat social.

_1953 Aprovació del Pla comarcal del 1953.

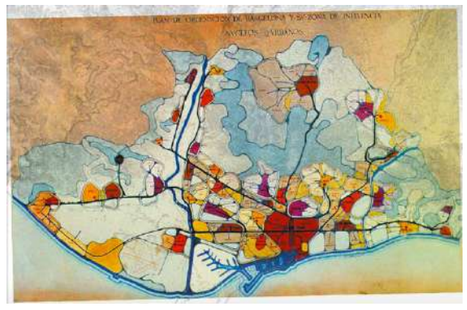

_1976 entra en vigor el Pla general metropolità de Barcelona (PGM).

_1977 S'estableix el **Parc Natural del Montseny** com a parc natural que protegeix part del Massís del Montseny gestionat per la Diputació de Barcelona

1973 Postal de Viladrau. Hostal Bofill

_1982 Es constitueix l'Associació d'Amics del Montseny a Viladrau, el premi literari "Montseny" i l'edició de la col·lecció "Monografies del Montseny"

_1987 S'aproven definitivament les normes subsidiàries de planejament de Viladrau i, per primera vegada, es disposa d'un marc urbanístic regulador de les accions edificatòries i els processos de transformació urbanística per dur -sea terme.

_1991 Es funda Liquats Vegetals, la primera empresa a Espanya dedicada a la producció i la distribució de begudes 100% vegetals a la carretera de Viladrau

El turisme i la segona residencia creixen durant el s. XXI i prolifera el sector de la construcció i de serveis. Apareixen les cases de colònies i espais per esdeveniments (Mas Martí) i més endavant les cases rurals (Les Planes, L'Herbolari...)

_1979-81 Construcció del polisportiu i de la piscina municipals

_1983 Es propaga un gran foc que provenia de Seva i Taradell i gran part de la població de Viladrau s'activa en l'extinció i el 1984 cau una forta nevada que incomunica el poble durant cinc dies.

_1987 La Generalitat aprova les Normes Subsidiàries de planejament de Viladrau

1984 Vistes aèries de Viladrau

_1977 Primeres eleccions generals espanyoles, i es restaura provisionalment la Generalitat de Catalunya. Manifestació massiva a Barcelona l'11 de setembre

_1979 S'aprova l'Estatut d'SAutonomia de Catalunya en referéndum

_1980 Es constitueix el Parlament de Catalunya amb els primers 135 diputats

_1982 Comença la Transició Espanyola

1980 Postals de la Costa Brava

_1992 Se celebren els JJOO a Barcelona que va suposar una transformació profunda de la ciutat i va servir per donar a Catalunya un reconeixement internacional

1992 Els JJOO a Barcelona

ELS ORÍGENS DE VILADRAU.
EL PRIMER MIL·LENI (989-1908)
Font: Elaboració pròpia.

- Església Sant Martí de Viladrau
- Sagreres S.X
- Camins
- Cementiri S.X
- Església/ermita S.X
- Compactació del nucli S.XVII
- Primers conjunts d'edificis S.XX
- Jardins
- Camps

ESCALA 1:2.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE:
VILADRAU

EQUIP REDACTOR
bartumeus renau arquitectes

3.1

Teixit edificat i agrícola 1945

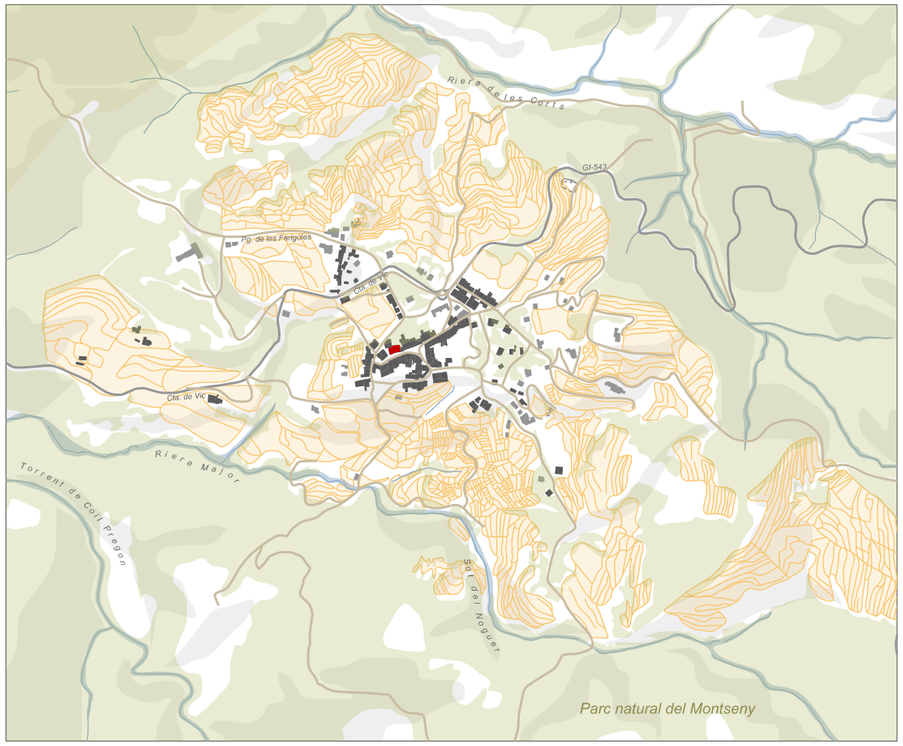

Massa forestal 1945

Teixit edificat i agrícola avui

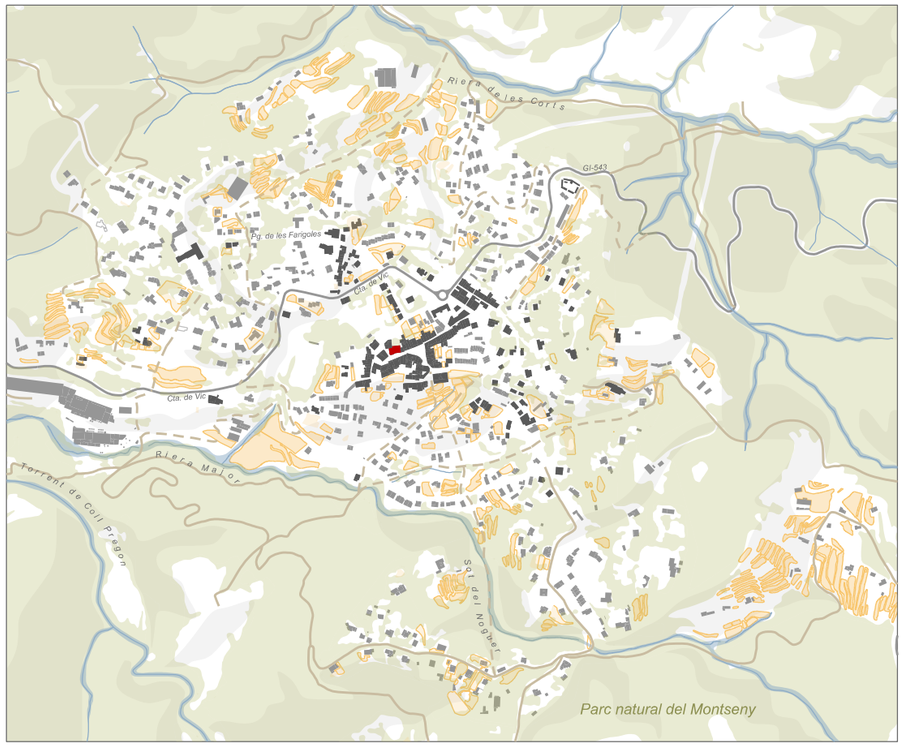

Massa forestal avui

L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE DE VILADRAU

Font: Elaboració pròpia.

Identifiquem el creixement urbà i la fragmentació de l'entorn natural: retrocés de l'agricultura i extensió del bosc.

Camins
GI-543
Església Sant Martí de Viladrau
Agricultura
Massa forestal

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR
bartumeus renau arquitectes

3.2

4. ELS VALORS OBSERVATS

4.1 VILADRAU, LLINDAR DE PAISATGES

VILADRAU, LLINDAR DE PAISATGES

Font: Elaboració pròpia.

Viladrau, poble llindar entre el Parc Natural del Montseny i la conca hidrogràfica de les Guilleries.

- Camps
- Masoveries
- Camins ramaders
- Carreteres
- Límits municipals
- Parc natural del Montseny

ESCALA 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR

bartumeus renau arquitectes

4.1

LA TOPOGRAFIA

4.2 EL RELLEU DE VILADRAU

4.3 LA TOPOGRAFIA, PLANS I PENDENTS

4.4 ELS ELEMENTS DE LA TOPOGRAFIA A L'ESPAI PÚBLIC, MURS I MURETS DE CONTENCIÓ

4.5 LA CONDICIÓ TOPOGRÀFICA ALS CARRERS, ELS PENDENTS

4.6 EL DESNIVELL DELS CARRERS, COTES DE REFERÈNCIA

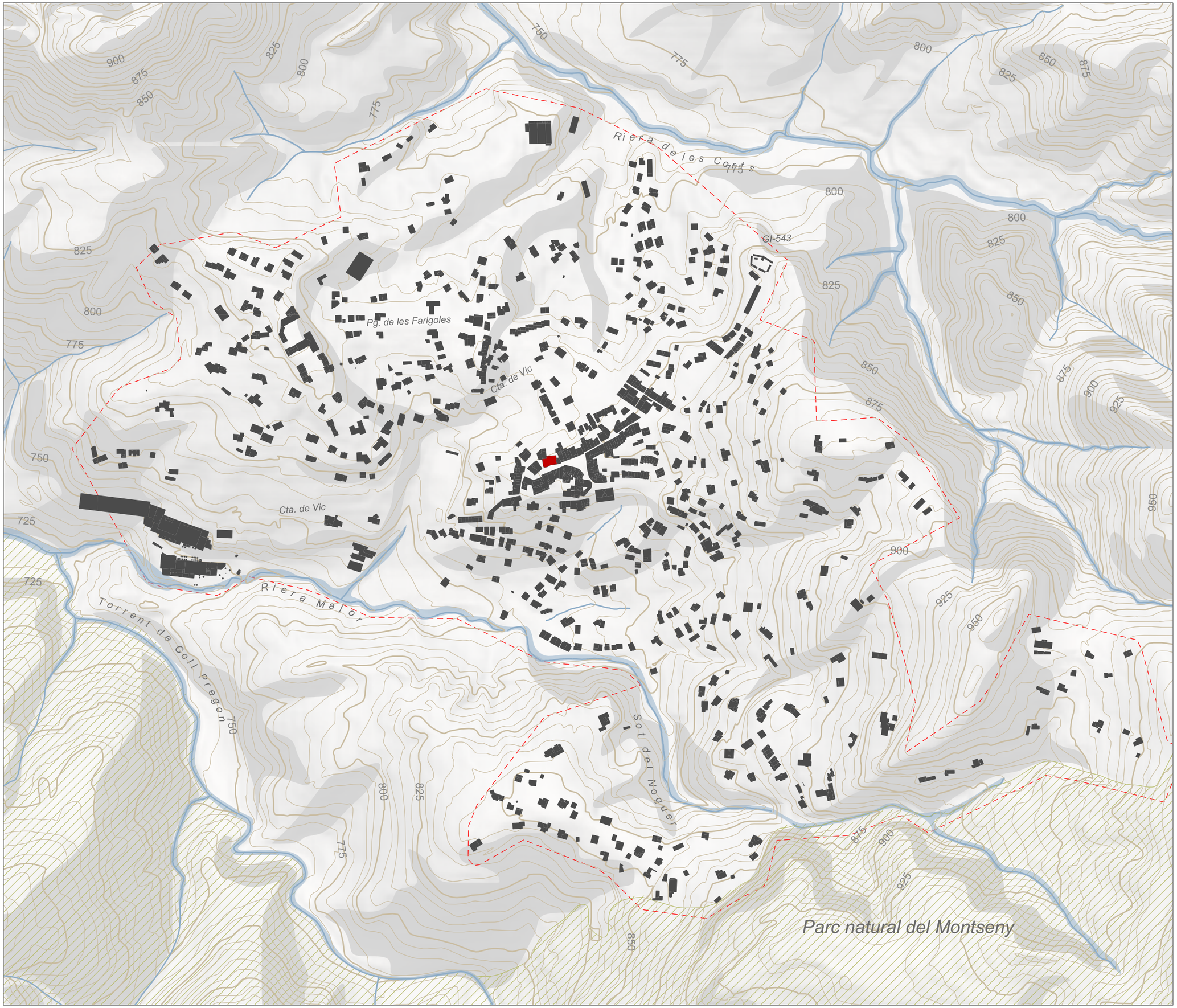

EL RELLEU DE VILADRAU

Font: Elaboració pròpia.

El relleu de muntanya és un dels paràmetres que configuren la morfologia de Viladrau. Un seguit de petites carenes es repleguen en sentit sud-oest/ nord-est i configuren una seqüència de turons que són el suport topogràfic de Viladrau. Les dues rieres (la Riera Major i la Riera de les Corts) limiten el municipi a nord i a sud i els seus torrents recorren les vessants i travessen el poble. A les àrees planes, les zones més baixes, es troben camps de conreu i prats.

L'orígen del poble, se situa dalt d'un turonet a 820 m d'alçada que domina les vessants nord i sud que baixen fins a les rieres.

Límit municipal

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR
bartumeus renau arquitectes

4.2

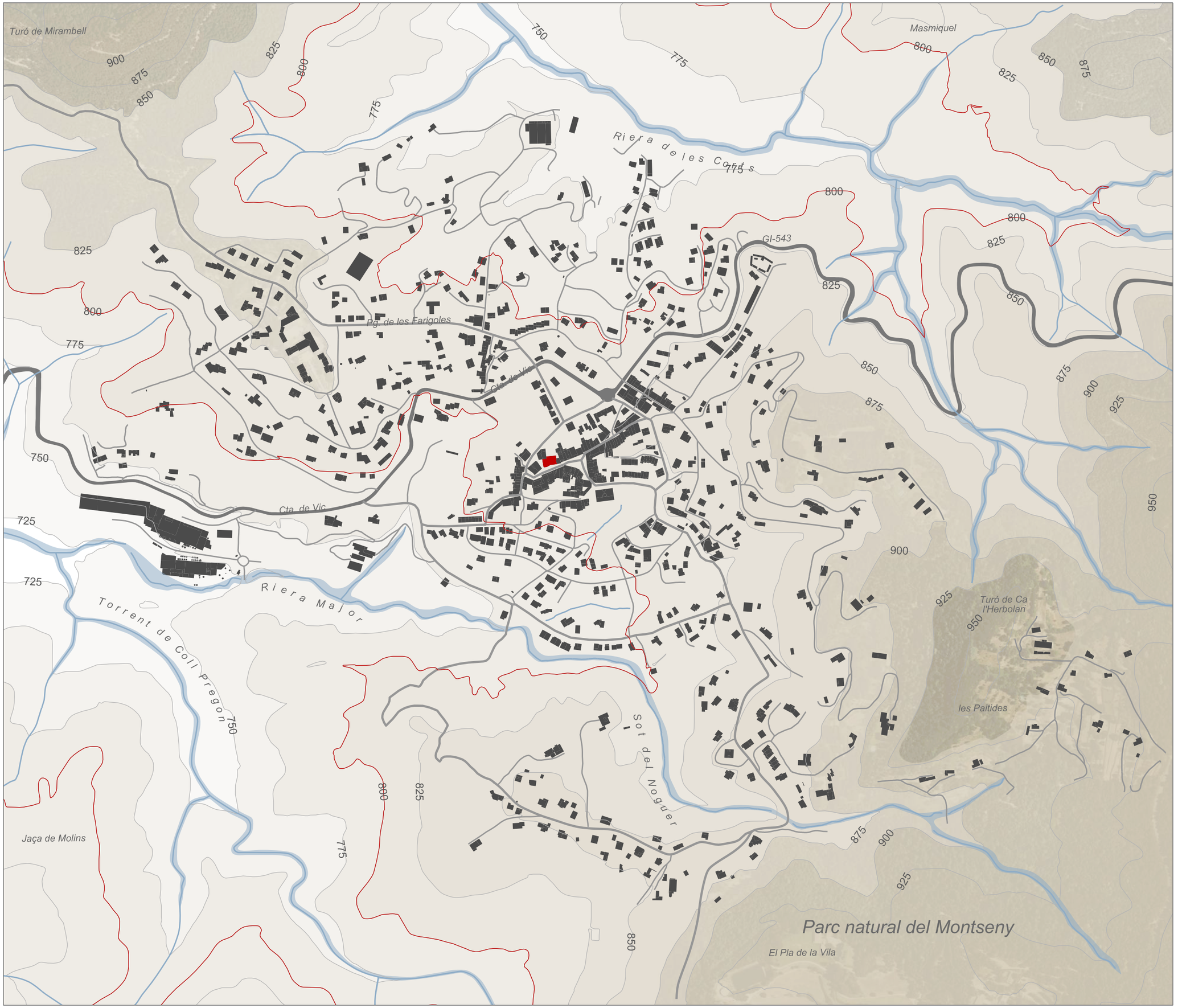

LA TOPOGRAFIA, PLANS I PENDENTS

Font: Elaboració pròpia.

El centre del poble s'ha desenvolupat al llarg de la carena del turó i es configura com un nucli compacte de cases al voltant d'una plaça en pendent que tot i estar a la cota més elevada del turó, queda tancada a les vistes. La continuïtat de les seves façanes només queda interrompuda pels tres carrers de sortida o entrada a la plaça. Aquest conjunt de cases queda delimitat, com una ciutadella, pels murets que contenen els patis i jardins posteriors a les edificacions que els transforma en miradors privilegiats.

Tant el traçat dels carrers com de la carretera d'accés s'ha adaptat a la topografia. Molts carrers lineals tenen un pendent molt pronunciat i d'altres són carrers amb traçat sinuós per salvar el pendent.

Església Sant Martí de Viladrau

Carrers de Viladrau

Cota 800 m

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR
bartumeus renau arquitectes

4.3

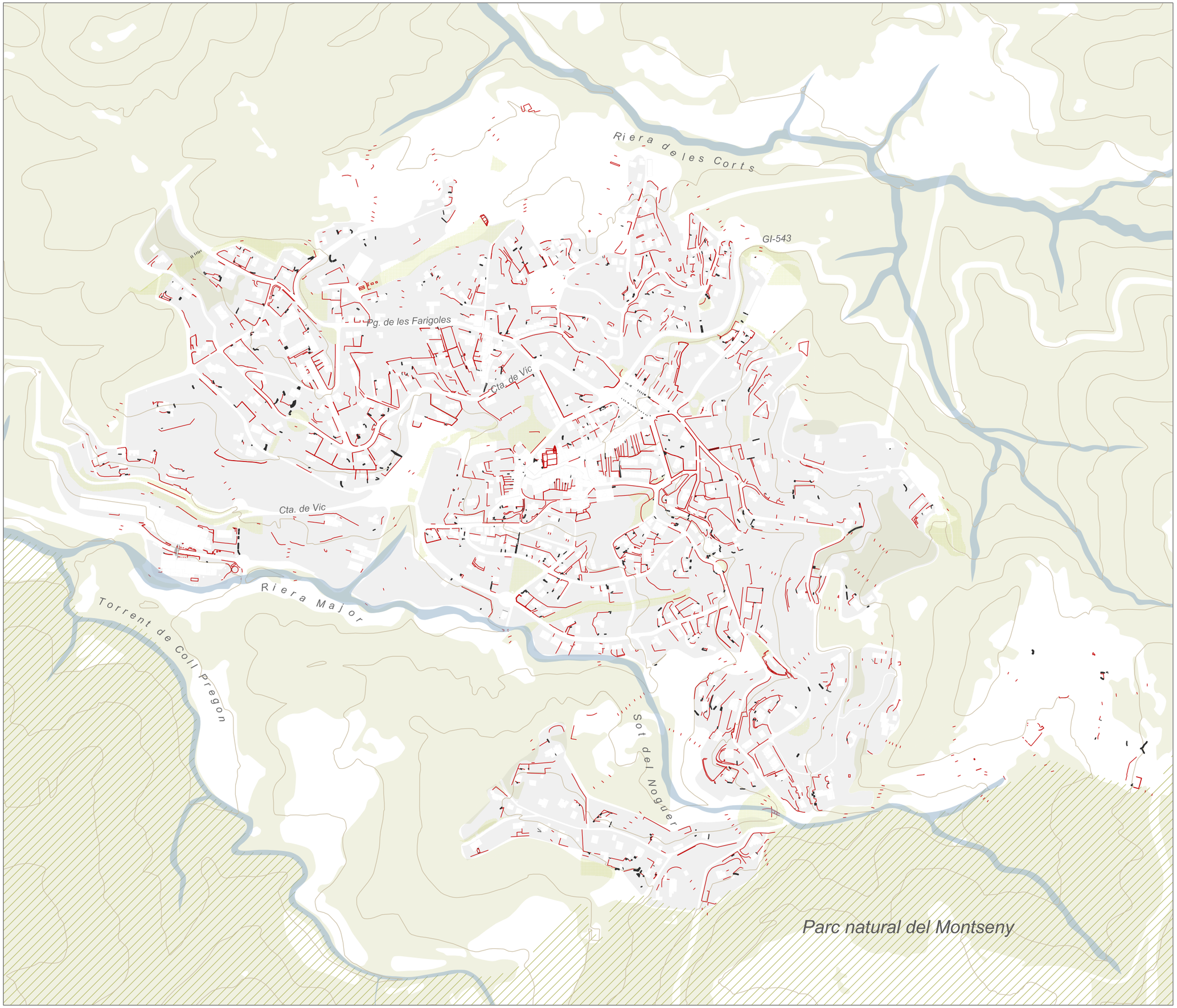

ELS ELEMENTS DE LA TOPOGRAFIA A L'ESPAI PÚBLIC, MURS I MURETS DE CONTENCIÓ

Font: Elaboració pròpia.

La topografia i el fort pendent de les vessants on s'estableix el poble genera, a escala petita:

-Elements construïts com murs i murets de contenció o escales, tant per contenir la secció transversal dels carrers com dels jardins privats.
La presència d'aquests elements menors que salven el desnivells topogràfics i la micro-fragmentació en què queda dividida la parcel·lació, degut a la forta topografia, singularitzen el paisatge urbà de Viladrau. Tenen un gran impacte per la seva materialitat i presència: tancaments de les parcel·les; murets que contenen els patis i jardins posteriors a les edificacions; baranes entre el carrer i el salt topogràfic (baranes-banc). Tot i que molts d'aquests murs pertanyen al l'espai privat, degut a la proximitat al carrer o a l'exposició visual pel salt de nivell, passen a formar part de paisatge més públic percebut des del carrer.

-Miradors. El pendent dels carrers/ itineraris proporciona grans panoràmiques. En aquests carrers, el mur que els delimita sovint és a la vegada banc que permet seure per contemplar les vistes.

-Vistes i fons escenogràfics. La topografia i l'edificació aïllada possibiliten grans panoràmiques del poble cap al paisatge (fites naturals com Matagalls i Les Agudes, ermites i masies, com a referents dins del paisatge) i grans visuals des de l'entorn sobre el poble (arribada des de la carretera, des dels punts més alts...).

Església Sant Martí de Viladrau
Murs i murets de contenció
Escales
Espais verds urbans
Parc natural del Montseny

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR
bartumeus renau arquitectes

4.4

LA CONDICIÓ TOPOGRÀFICA ALS CARRERS, ELS PENDENTS

Font: Elaboració pròpia.

La ubicació al plànol de les escales i carrers amb pendent dóna una idea clara de com el suport orogràfic de Viladrau condiciona el traçat dels carrers i la seva adaptació a la topografia.

Podem observar diferents tipologies de carrers segons el pendent i la seva morfologia: escales, rampa-escala i carrers

Pendent: +10 %

01	*Pg Pietat*	*11,4%*
02	*Av. Verge Montserat*	*11,2%*

Pendent: 5-10%

03	*Pg Delicies*	*9,8%*
04	*Carrer de l'Aulet*	*9,8%*
01	*Pg Pietat*	*8,4%*
05	*Av Montseny*	*8,4%*
06	*Pg. Guilleries*	*7,4%*
07	*Carrer les Planes*	*7%*
08	*Pg. de les Farigoles*	*6%*
02	*Av Verge Montserat*	*5,5%*

Pendent: 0-5%

05	*Av Montseny*	*5,2%*
09	*Pg. dels Castanyers*	*4,9%*
10	*Pg Ramon Bofill*	*4,7%*
11	*Carrer Bofill i Ferro*	*3,8%*
04	*Carrer de l'Aulet*	*2,7%*
12	*Carrer Torreventosa*	*0,5%*
13	*Carretera de Vic*	*0,4%*

Escales espai públic

Pendent: +10 %

Pendent: 5-10%

Pendent: 0- 5%

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR

bartumeus renau arquitectes

4.5

01. ESCALES

Són carrers molt curts que esdevenen escales en si mateixos, dreceres que connecten i salven un desnivell important entre dos carrers paral·lels a diferent cota

Escales de l'Església al carrer mercè Torres

Escales entre el carrer Matagalls i el carrer de l'Aulet

02 RAMPLA-ESCALES

Hi ha carrers de vianants amb pendent que són una rampa-escala (Ex. el Carrer Nou) o rampa-escales que es despleguen a banda i banda del vial rodat substituint les voreres que en forma de pla inclinat tindrien massa pendent (Ex. Passeig de la Pietat)

Carrer Nou

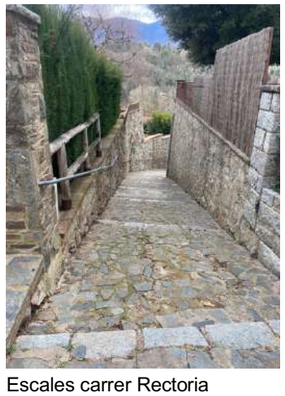

Escales carrer Rectoria

Escales entre Carrer Arbúcies i P Pietat

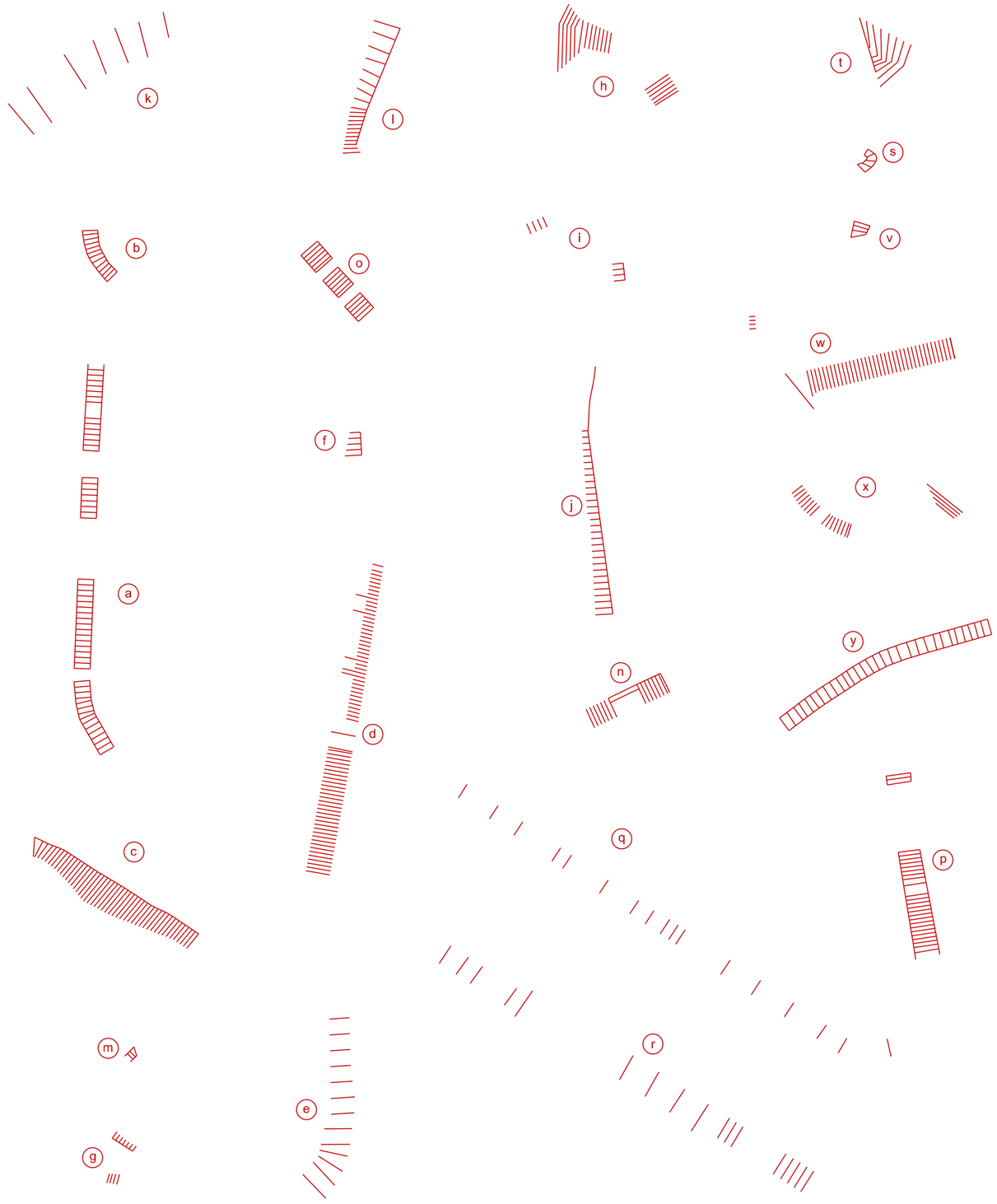

Passeig Pietat

Avinguda Marcos Redondo

Carrer Sant Segimon

Carrer Guerau de Liost

03. CARRERS DE +10% DE PENDENT

Són carrers que es col·loquen perpendicularment a les cotes de desnivell seguint el màxim pendent continu i tenen un pendent molt pronunciat. Destaca la seva linealitat.

Avinguda del Montseny

Carrer de Torreventosa

04. CARRERS DE +5-10% DE PENDENT

Són la majoria de carrers sinuosos que van salvant el pendent de manera contínua perquè s'adapten a la topografía per arribar als punts més elevats i ressegueixen les corbes de nivell.

Carrer St Marçal

Carrer Jacint Verdaguer

P. de les Farigoles (tram central)

Carrer Doctor Ariet

05. CARRERS DE +0-5% DE PENDENT

Són carrers que van en paral·lel a les cotes del desnivell i per tant són pràcticament plans. Aquests carrers tenen molt poc pendent i algun d'ells tenen unes visuals obertes, poden considerar-se carrers-miradors.

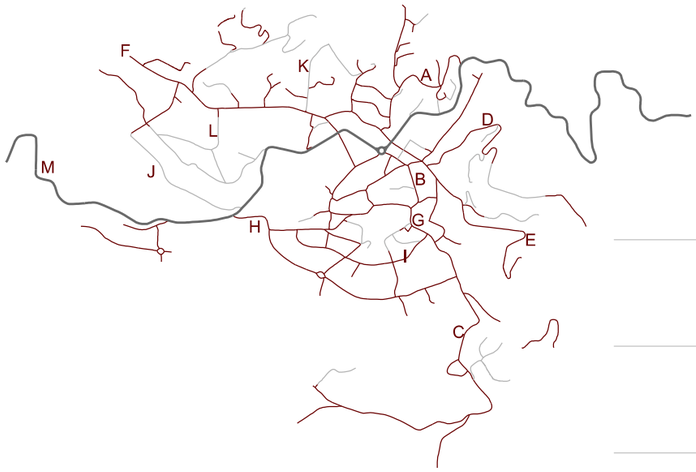

Església de Sant Martí de Viladrau

821,0m

A — 794,2m → 822,1m — *Pg Delicies 9,8%*

B — 817,9m → 817,6m — *Pg Pietat 8,4-11,4%*

C — 834,2m → 857,9m — *Pg Ramon Bofill 4,7%*

D — 833,2m → 895,8m — *Carrer les Planes 7%*

E — 831,6m → 882,0m → 861,6m — *Av Verge Montserat 5,5-11,2%*

F — 811,3m → 831,3m — *Pg. de les Farigoles 6%*

G — 817,6m → 834,2m — *Carrer Torreventosa 0,5%*

H — 827,3m → 787,2m → 776,0m — *Av Montseny 5,2-8,4%*

I — 817,9m → 792,6m — *Carrer de l'Aulet 2,7-9,8%*

J — 811,5m → 790,3m — *Pg. dels Castanyers 4,9%*

K — 817,4m → 777,7m — *Pg. Guilleries 7,4%*

L — 815,9m → 799,6m — *Carrer Bofill i Ferro 3,8%*

M — 820,5m — *Carretera de Vic 0,4%*

EL DESNIVELL DELS CARRERS, COTES DE REFERÈNCIA

Font: Elaboració pròpia.

S'han referenciat les seccions dels carrers amb més pendent amb la cota de l'Església de Sant Martí.

▼ 821,0m Cota Església i Plaça Major

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR
bartumeus renau arquitectes

EL TRAÇAT

4.7 LA FORMA DELS CARRERS DE VILADRAU, TRAÇAT I SECCIÓ

4.8 LA TOPONIMIA I LA NOMENCLATURA DELS CARRERS

4.9 ELS NIVELLS D'URBANITZACIÓ DELS CARRERS

4.10 LES CRUÏLLES, FORMA I DIMENSIÓ

4.11 LA CARRETERA DE VIC: PORTA D'ENTRADA

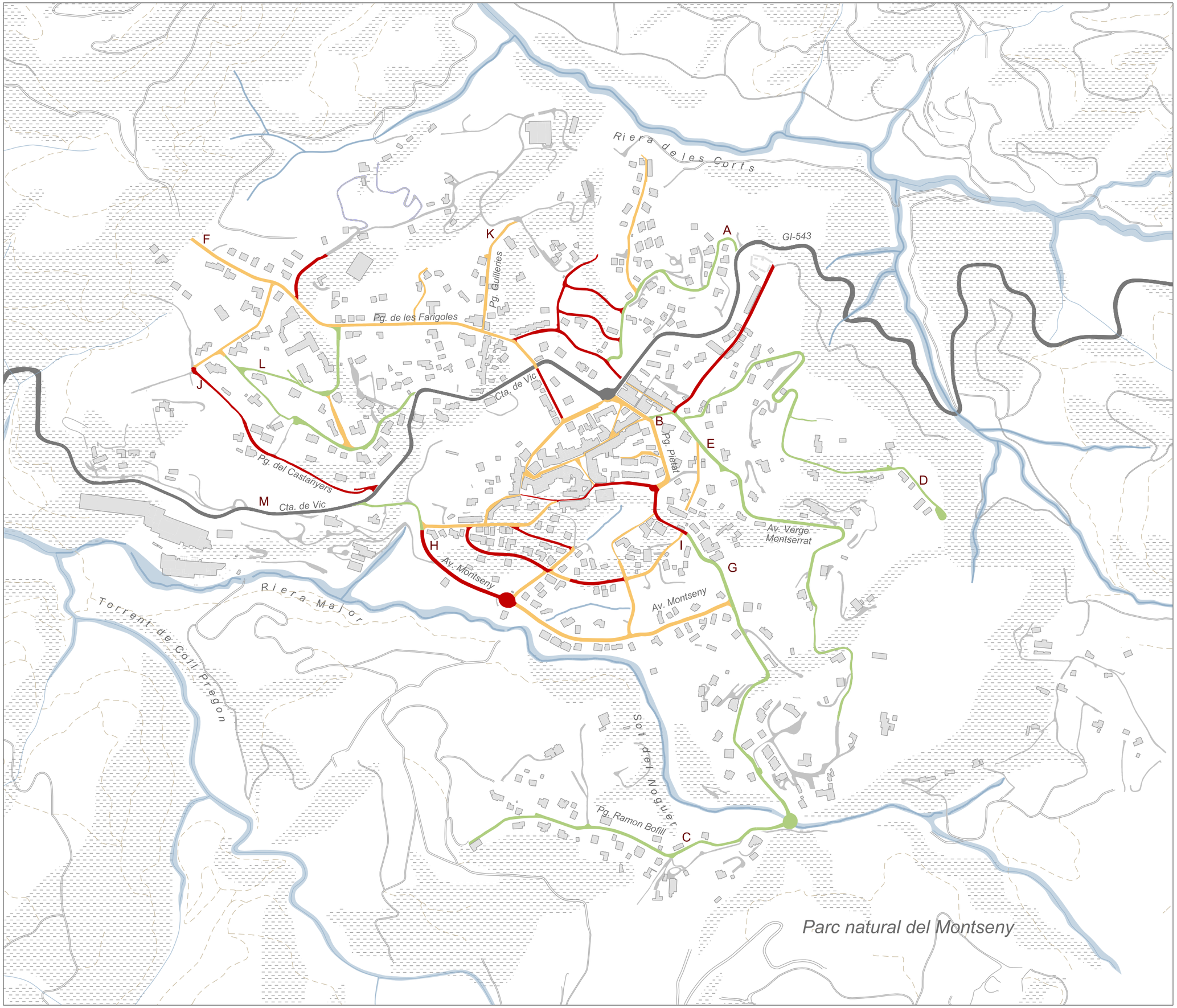

LA FORMA DELS CARRERS DE VILADRAU, TRAÇAT I SECCIÓ

Font: Elaboració pròpia.

La topografia condiciona també la tipologia dels carrers segons el seu traçat i aquest condiciona la seva secció transversal.

Trobem tres tipus de carrers: sinuosos, lineals i adaptats a la cota.

-Els carrers sinuosos que s'adapten al pendent

-Els carrers lineals amb fort pendent

-Els carrers traçats a cota que no tenen pendent, són continguts per murs paral·lels al traçat que salven el sobtat canvi de cotes entre aquests i les parcel·les inferiors. Els murs de contenció fan a la vegada de barana i banc.

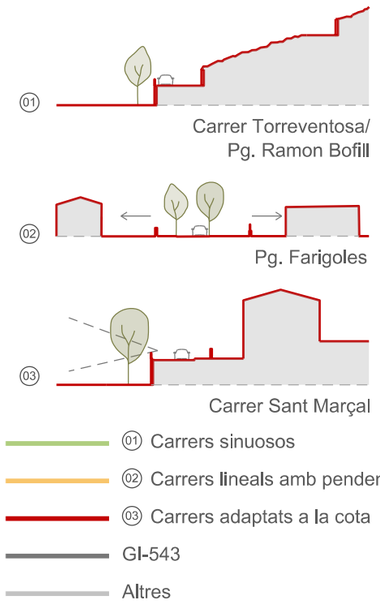

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR

bartumeus renau arquitectes

4.7

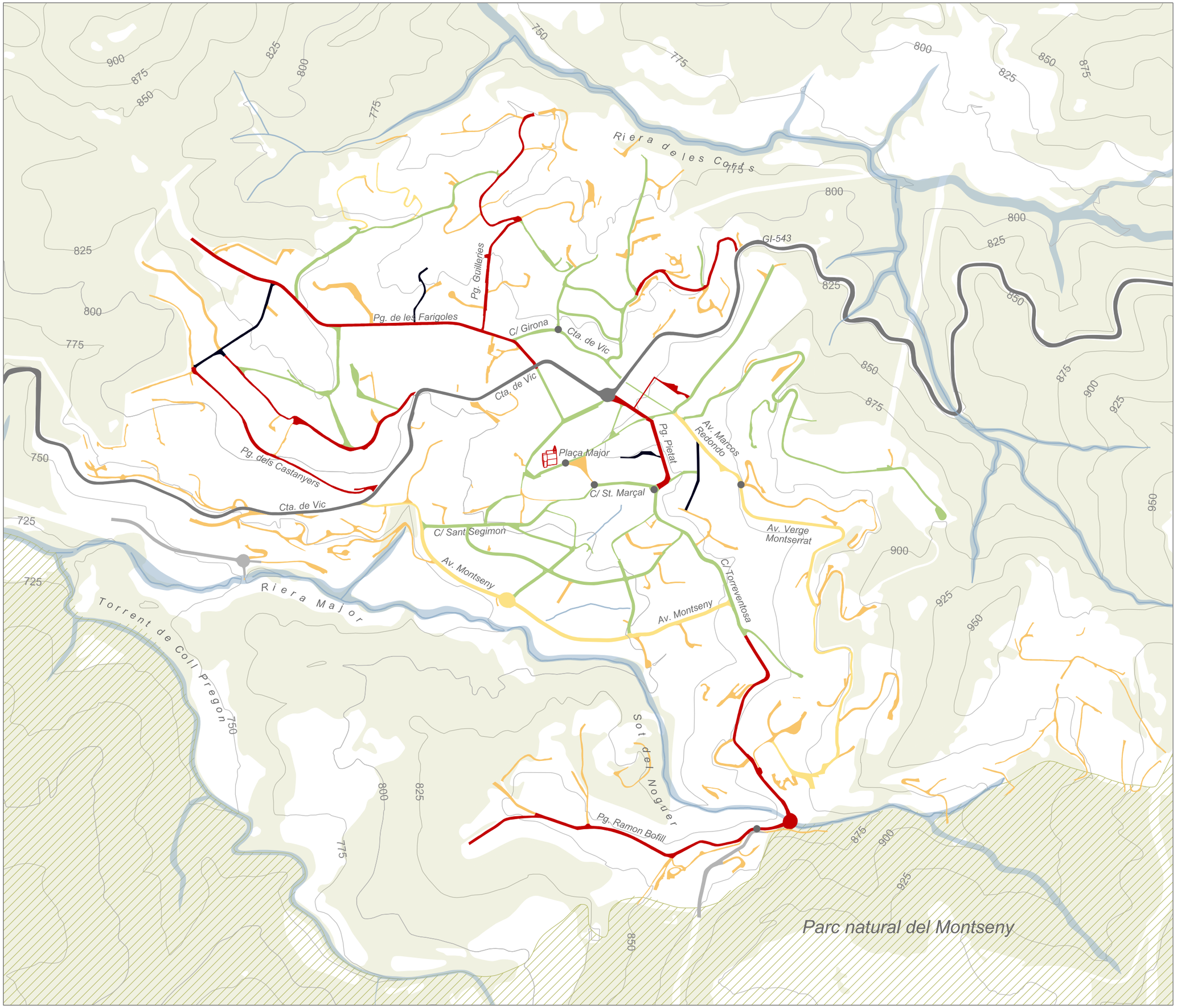

LA TOPONÍMIA I NOMENCLATURA DELS CARRERS

Font: Elaboració pròpia.

En aquest plànol classifiquem els tipus de vies de Viladrau segons la seva nomenclatura, dimensionat i tipus d'urbanització, i hem detectat tipologies molt diferents: camí, passatge, carrer, passeig i avinguda i carretera.

La majoria de vies són carrers, i la resta fan referència a un tipus de vial que no sempre es correspon al seu significat, ni per dimensió ni per ubicació:

Per exemple, veiem que hi ha vies com el Passeig de les Farigoles que es correspon a la definició de PASSEIG tant pel seu origen (un lloc de passeig sota l'ombra dels plàtans) com per la seva forma (amb una llargada i una secció ampla) en contraposició al Passeig de les Guilleries que té un caràcter clarament rural i no està asfaltat o al Passeig d'en Serrallonga, carrer de terra molt curt, sense sortida, que vol elevar la categoria del carrer a l'alçada del personatge.

O les AVINGUDES, tradicionalment vies de secció ample vorejades d'arbres. L'Avinguda de Marcos Redondo canvia de nom a Verge de Montserrat sense interrompre el seu traçat; l'Avinguda Montseny, un carrer nou d'una urbanització, s'anomena avinguda més que pel caràcter de la via, per la seva amplada.

També és curiós el tram curt de carrer que enllaça el carrer Girona amb la carretera actual de Vic, que s'anomena CARRETERA de Vic, segurament perquè és una traça de l'antiga carretera.

- Església Sant Martí de Viladrau
- Canvis de toponímia
- Passeig
- Avinguda
- Passatge
- Carrer

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR

bartumeus renau arquitectes

4.8

ELS NIVELLS D'URBANITZACIÓ DELS CARRERS

Font: Elaboració pròpia.

L'estructura viària de Viladrau és com com una teranyina que s'estén pel territori en uns fils que es dispersen des del nucli cap a l'entorn natural, per capil·laritat. El seu nucli urbà està format per carrers estrets i petits que de manera radial surten de la plaça Major i queden encerclats per altres carrers, permetent una mobilitat contínua tant rodada com de vianants. La carretera travessa el poble i aquest tram que s'incorpora a la mobilitat urbana tanca un segon cercle de vials juntament amb l'Avinguda Montseny al sud-oest i el Passeig de la Pietat i Torreventosa a l'est que permeten distribuir el trànsit sense haver de passar per la Plaça major.

Els carrers estan urbanitzats i pavimentats de diferents maneres segons la seva ubicació i tenen, per tant, diferent caràcter: Els carrers del centre urbà estan tots urbanitzats mentre alguns periurbans són encara carrers no pavimentats, a l'espera de ser urbanitzats.

Molts carrers periurbans són l'inici de camins forestals que t'apropen a l'entorn natural i a la muntanya i des d'on arrenquen els itineraris de senderisme o cap a fonts, però normalment la transició entre paviments, entre el carrer urbà i el camí rural, es dóna de manera brusca. És clau doncs, establir una bona relació i transició entre els carrers i les vores.

GI-543
Carrers pavimentats
Carrers sense pavimentar
Carrer peatonal
Camins i itineraris
Llindar carrer/camí

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE:
VILADRAU

EQUIP REDACTOR
bartumeus renau arquitectes

4.9

LES CRUÏLLES, FORMA I DIMENSIÓ

Font: Elaboració pròpia.

Les cruïlles busquen l'acord de cotes entre carrers i esdevenen pauses en la circulació.

La varietat morfològica de les interseccions viàries és producte de la diferència morfològica entre carrers (rectes, corbs i híbrids) i la direccionalitat del traçat viari per adaptar-se a la topografia existent (carrers rectes a cota o contra pendent i carrers sinuosos horitzontals o en pendent).

Tenim 4 tipus de cruïlles:

01.Les cruïlles en forma de T. Seqüència de creuaments de carrers secundaris amb un carrer principal.
02.Les cruïlles en forma de Y. Quan intersecccionen carrers amb pendent.
03.Les cruïlles en forma de + i X. Són creuaments principals.
04.Les rotondes. Molts carrers tenen pendents molt pronunciats que originen, al creuar-se entre ells, eixamplaments descontrolats de l'espai públic. S'esborren els límits i les referències visuals. Les rotondes són els exemples d'aquests espais oberts que d'altra banda són elements d'un altre escala de la xarxa viària (vies ràpides on preval la distribució del trànsit a la qualitat urbana).

Tipologies de cruïlles

- "T"
- "Y"
- "+"
- "x"

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR
bartumeus renau arquitectes

4.10

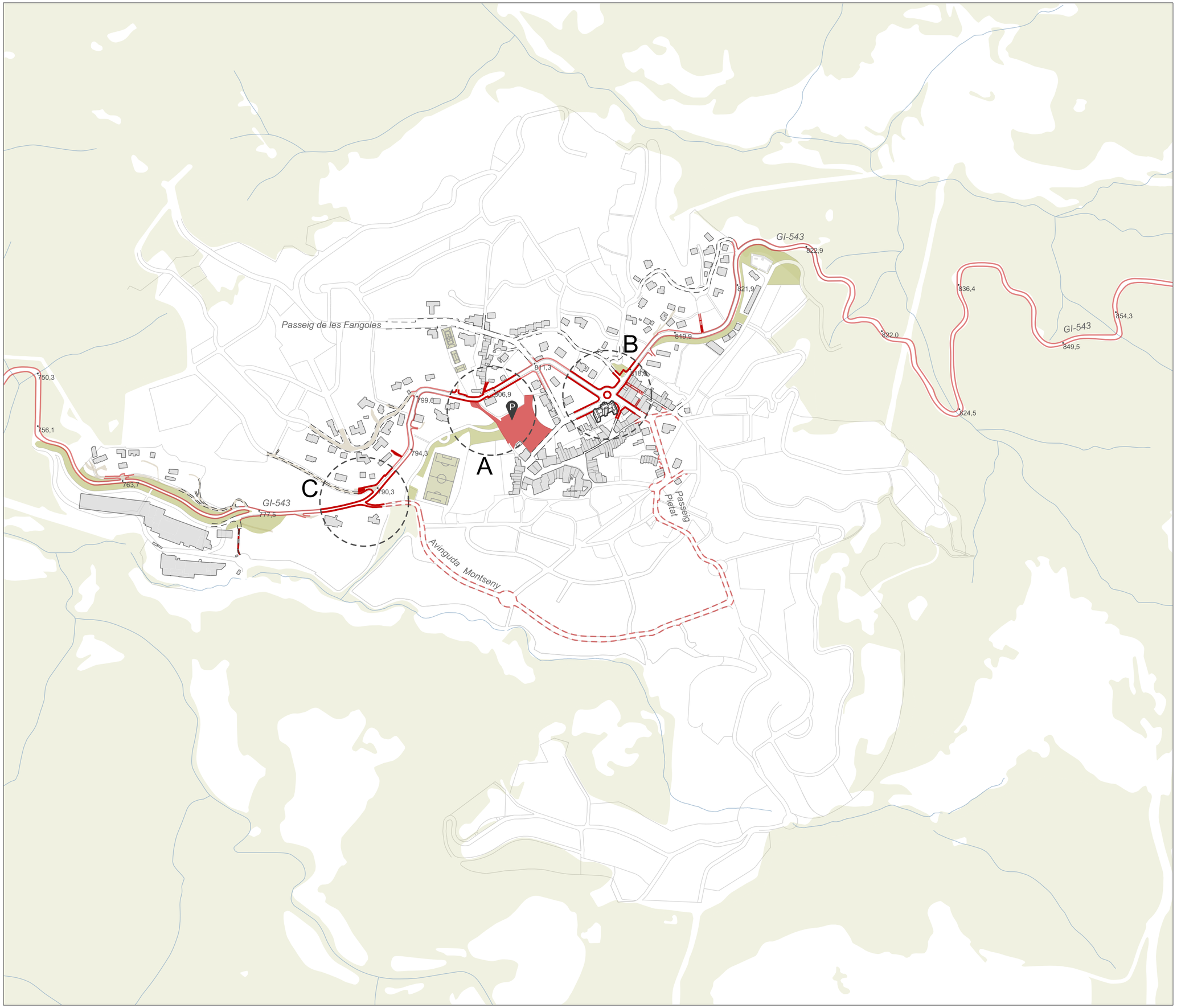

LA CARRETERA DE VIC, PORTA D'ENTRADA

Font: Elaboració pròpia.

La carretera és una infraestructura de mobilitat però també paisatgística, un cordó umbilical que connecta el poble amb el seu entorn, amb un traçat de muntanya, verd i sinuós, amb grans visuals del Parc natural del Montseny i del conjunt compacte urbà presidit pel campanar. Esdevé porta d'entrada.

La carretera, la GI-543, accés rodat únic al poble des de Seva o des de l'Eix, és un element vertebrador paral·lel a la riera. En el seu moment es va traçar com a connexió interurbana i passava tangencialment al poble, no interferia els itineraris de vianants o rodats. No obstant avui té un tram urbà, una via molt freqüentada en les voreres pel veïns i creuada quotidianament per altres carrers tant per les persones com pels cotxes, com des del carrer Jacint Verdaguer cap al Passeig de les Farigoles. Degut al creixement urbà dispers del poble, a les noves activitats i a una mobilitat més complexa -trànsit de cotxes, accés a aparcament, seguretat viària, passeig de vianants..., la seva posició urbana ha canviat.

Té tres accessos d'entrada al poble, tres nodes d'accés:

A_Accés a l'Aparcament públic. És l'accés rodat a la bossa d'aparcament a l'entrada del poble, que allibera el centre de vehicles i permet arribar-hi directament caminant. És un espai lliure a partir del qual s'estructura l'accés a la vila, i que forma part de l'eix verd del torrent del camp de futbol.

B_Rotonda que distribueix els vehicles cap al poble. És un element a escala d'infraestructura de carreteres que distorsiona la continuïtat de la carretera i confon en l'arribada al poble.

C_Avinguda Montseny. És una nova via que té funció de ronda per als vehicles, però el seu disseny i secció, la seva linealitat i proximitat als camins forestals que s'inicien a la Riera, dificulta la relació dels vianants amb el bosc i la natura i esdevé una barrera visual i física.

Aparcament públic

Ronda/ Av. Montseny

Cta. de Vic

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR

bartumeus renau arquitectes

4.11

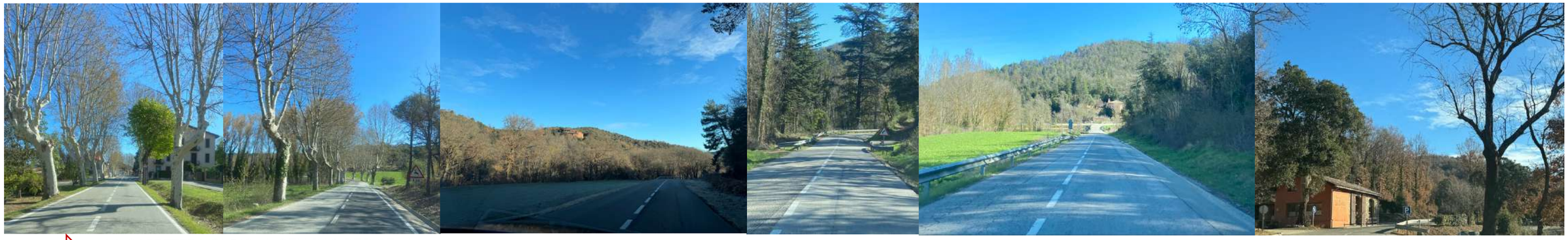

LA CARRETERA GI-543 AL SEU PAS PER SEVA

ARRIBANT A VILADRAU

A L'ALÇADA DEL NUCLI URBÀ DE VILADRAU

ARRIBADA A VILADRAU/ ROTONDA

EL TEIXIT DEL BUIT I DE L’EDIFICAT

4.12 EL TEIXIT DEL BUIT DE VILADRAU

4.13 L’EDIFICACIÓ I L’ARQUITECTURA NOUCENTISTA

4.14 EL GRA EDIFICAT I DE LA PARCEL·LACIÓ. ELS EQUIPAMENTS I L’ESPAI PÚBLIC

4.15 EL TEIXIT URBÀ I EL VERD PRIVAT INTERSTICIAL

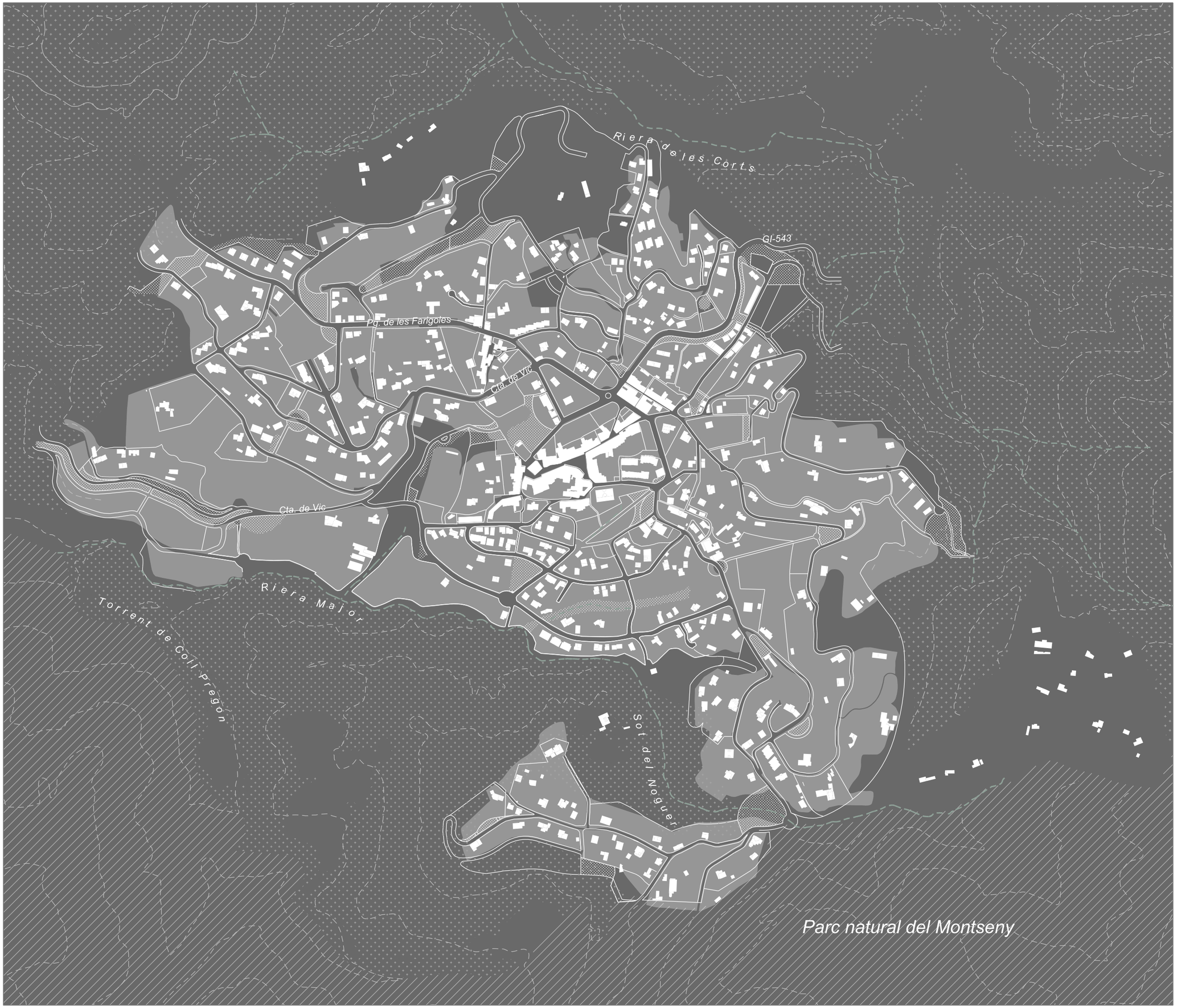

EL TEIXIT DEL BUIT DE VILADRAU

Font: Elaboració pròpia.

La cartografia representa el teixit del buit, evidenciant la porositat del teixit urbà, format per l'espai buit i el ple l'edificat. Es mostra la relació edificació-parcel·la i la seqüència i forma de l'espai buit canònic: l'espai del carrer i els jardins privats i la dels espais llindars entre edificació i carrer.

- Edificació (ple)
- Espai buit privat
- Espai buit lliure
- Verd públic
- Bosc
- Parc natural del Montseny

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR
bartumeus renau arquitectes

4.12

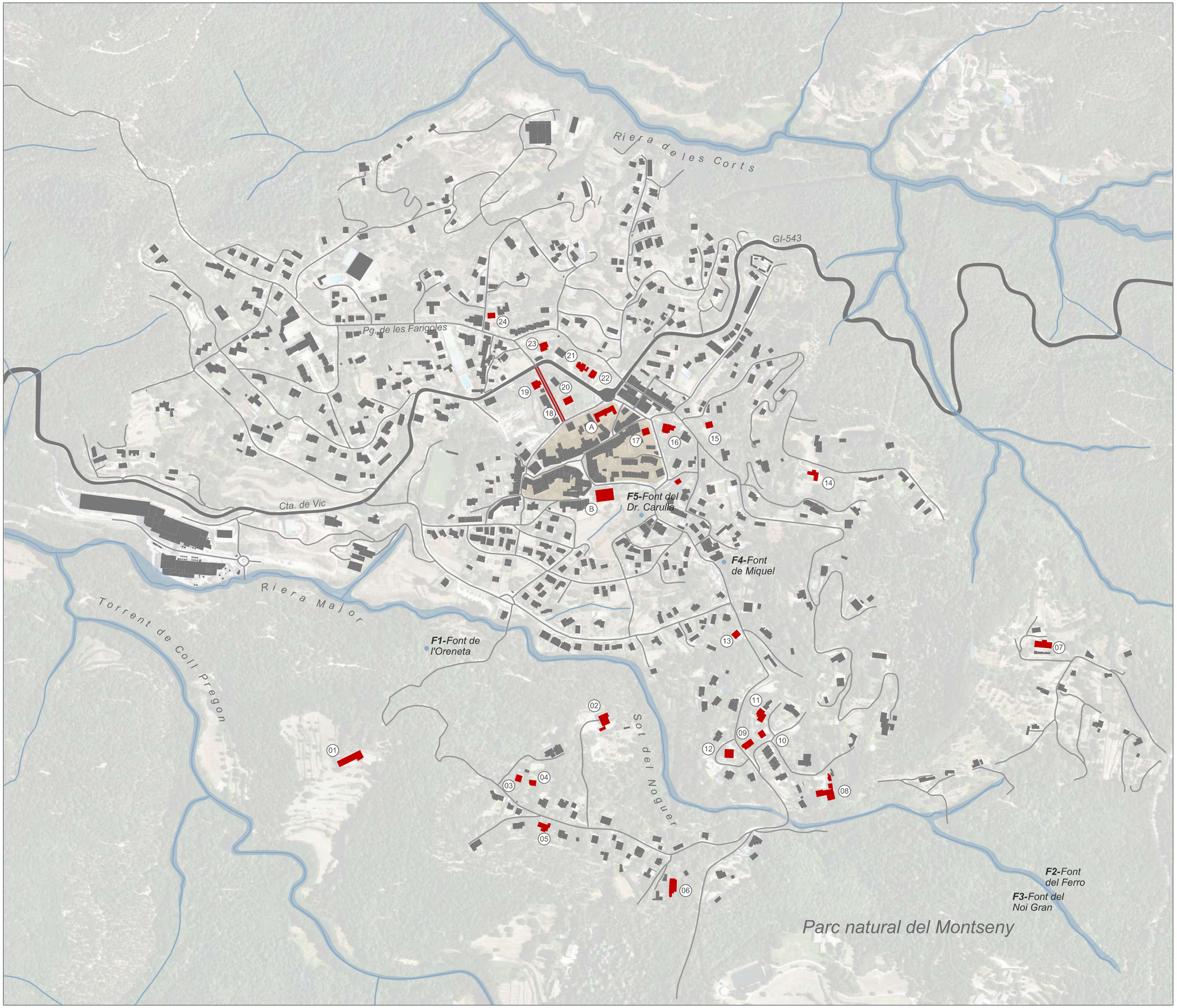

L'EDIFICACIÓ I L'ARQUITECTURA NOUCENTISTA

Font: Elaboració pròpia.

- (A) AJUNTAMENT
  1915 / Arq: Luís Planas i Calvet
- (B) HOTEL BOFILL
  1898 / D.Jose Doménech i Estepá
- (01) _MAS RUSQUELLES
  Remodelació 1920
- (02) _CAN SOLIGUER
  1929-1930 / Arq: Duran i Reynals
- (03) _CAN SECANELL 1900
- (04) _TORRE CABANAS 1900
- (05) _CAN SOLEIA
  1940 / Arq: Duran i Reynals
- (06) _CASTELL DE LA BORUGA
  Inicis del segle XX
- (07) _CA L'HERBOLARI
  Reforma de Puig i Cadafalch
- (08) _EL CASAL 1900
- (09) _CAN BOUFVÉ
  1906 / Arq: Puig i Cadafalch
- (10) _CAN CARORI O MC CRORY
  1906 / Arq: Puig i Cadafalch
- (11) _CAN RIERA
  1906 / Possiblement Arq: Puig i Cadafalch
- (12) _
- (13) CA L'ESPRIU
  1940 / Arq: Puig i Cadafalch
- (14) CA N'ENRIC YSAMAT
  1940 / Arq: Duran i Reynals
- (15) _CASA MILLET 1900
- (16) _CASA MESTRES 1900
- (17) _MASIA DEL MONTSENY 1948
- (18) _CARRER DE JACINT VERDAGUER
  Principis s.XX
- (19) _CAN CAPELLA
- (20) _CAN BALCELLS O CAN BANCELLS
  1925
- (21) _CASA CREIXELLS 1900
- (22) _CASA D'EN TRIES 1900
- (23) _CASA PG. FARIGOLES, 2 1945
- (24) _CAN SALLÉS 1920
- (25) _CASA C. VERGE DE FÀTIMA 1910

- F1 FONT DE L'ORENETA
- F2 FONT DEL FERRO
- F3 FONT DEL NOI GRAN
- F4 FONT DEL MIQUEL
- F5 PLAÇA CARULLA

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR

bartumeus renau arquitectes

4.13

EL GRA EDIFICAT I DE LA PARCEL·LACIÓ. ELS EQUIPAMENTS A L'ESPAI PÚBLIC

Font: Elaboració pròpia.

El gra de l'edificació i la parcel·lació. El nucli urbà antic de Viladrau està configurat per un teixit edificat, dens i continu, i per una edificació aïllada i dispersa, envoltada de jardí privat, que ha anat creixent de manera progressiva pel nord i pel sud del nucli primitiu amb els veïnats de Prat de l'Orella i el dels Vernets respectivament, que s'han sumat a l'expansió consolidada de cases unifamiliars al llarg dels passeigs històrics.

Les tipologies edificatòries són:

--El nucli antic forma un compacte edificat, dalt d'un turó, amb edificis d'alçada contínua (de planta baixa i dos pisos) i façanes alineades que delimiten una plaça triangular i en pendent amb tres carrers de sortida. El conjunt compacte tanca la plaça sense cap vista a l'exterior. Aquesta opacitat contrasta amb les visuals que s'obren des dels patis i jardins posteriors de les cases, sustentats per murs.

A la plaça és on es concentra l'activitat comercial, amb botigues i bars a les plantes baixes.

L'església que no es veu des de la plaça, queda a una cota més alta i amagada darrera d'un edifici. Per contra, el campanar que és una fita visual i sonora molt present, és un referent vist des de lluny.

A la petita placeta de davant de l'església només s'hi pot accedir per unes escales, a banda i banda de la seva façana. La placeta, amb una pila i una creu al mig, queda delimitada per la façana de l'església, l'edifici del davant i el de la Rectoria que tapen les vistes sobre l'entorn i el poble, tot i estar a una cota més alta que els carrers del voltant.

<-- continuació del text

-- Fora del nucli urbà:
La compacitat edificada del nucli urbà i el seu tancament visual contrasta amb el creixement suburbà al llarg dels antics camins que s'estenen enllà del nucli antic, amb conjunts edificats i agrupacions de cases singulars i cases unifamiliars aïllades amb jardí que permeten una gran permeabilitat del verd i l'obertura de vistes sobre l'entorn i la muntanya.

Es consolida l'àrea industrial dels Liquats Vegetals a ponent del Mas de Sagalàs que configura una massa edificada que provoca un impacte visual molt potent no només des de la carretera sinó també des dels camins dels bosc i de la Riera. No només té una mida que no s'ajusta a la resta del gra edificat del poble, sinó que té una façana contínua de grans dimensions que esdevé un mur cec.

Els nous equipaments públics de Viladrau, a banda de l'Ajuntament, l'església i el Cementiri, s'han ubicat principalment cap al nord oest, al llarg del P. de les Farigoles, que ha esdevingut amb els anys un passeig cívic i equipat. Al final del passeig, al turó on hi havia un Hotel que mai es va acabar, el Park Hotel, s'han ubicat l'espai Montseny dins l'estructura de l'hotel i l'escola als seus jardins; a la fondalada que hi ha a l'altra banda del passeig s'ha ubicat la zona esportiva municipal, amb les piscines i el Poliesportiu primer, i més tard també les pistes de tennis i pàdel.
L'altre gran equipament, el camp de futbol està també situat en una fondalada, però aquesta al sud del poble.

--Al terme municipal:
Un important conjunt de masies, veïnats rurals i ermites formen part del Patrimoni arquitectònic rural. Aquests estan disseminats pel terme municipal vora els torrents com Masvidal o les Corts; els masos del Noguer o Rosquelles o Mas Molins; o a l'alta muntanya com l'ermita de Sant Segimon, Can Gad, el Pujol de la Muntanya, etc. així com el conjunt de masos de les les Paitides amb Ca l'Herbolari com a edifici singular.

Zona esportiva Municipal
Escola Els Castanyers
Espai Montseny
Centre Santa Marta CIEP
Pg. de les Farigoles
Club Viladrau
Cta. de Vic
Cementiri de Viladrau
GI-543
Ajuntament
St. Martí
Camp de futbol Municipal
la Pietat
els Vernets
Arboretrum del Sot dels Vernets
Riera de les Corts
Riera Major
Torrent de Coll Pregon
Sot del Noguer
Parc natural del Montseny

Església Sant Martí de Viladrau
Equipaments
Edificat
Carrers no urbanitzats
Espais verds urbans
Bosc
Parc natural del Montseny

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR
bartumeus renau arquitectes

4.14

EL TEIXIT URBÀ I EL VERD PRIVAT INTERSTICIAL

Font: Elaboració pròpia.

El nucli antic de Viladrau és un conjunt edificat, compacte i continu, que es va dispersant amb una edificació aïllada que s'integra en un entorn natural excepcional i configura un paisatge on el verd i la natura tenen una presència permanent. Els entorns naturals de les fonts o alguns jardins privats són espais de referència dins d'aquest sistema d'espais oberts. El teixit urbà està condicionat per la topografia i l'aparició d'elements construïts com murs, murets i talussos, que contenen les terres i delimiten les parcel·les i la secció dels carrers. L'element del verd sobrepassa els murs i es filtra pel buit entre edificis, pel jardins i sempre amb el verd permanent de l'entorn natural com a fons escènic.

A principis de segle, amb l'arribada del fenòmen de l'estiueig, es van construir edificis de gran valor arquitectònic que formen part del catàleg de béns a protegir, tant edificis públics com l'Ajuntament o l'Hostal Bofill, com les grans torres d'estiueig o les fonts i el seu enjardinament. Els nous passeigs que menaven a les cases i a les fonts es van anar consolidant i densificant lleument amb el pas dels anys, com el passeig de la Pietat amb algun edifici plurifamiliar entre mitgeres al seu inici o el passeig de Ramon Bofill i del Pla de Montfalcó. De totes maneres s'ha mantingut l'atmosfera noucentista que va incentivar aquest tipus de construccions i jardins.

1.Conjunts edificats i agrupacions de cases singulars: Veïnat de Puigtorrat al nord-oest; veïnat de la Pietat al costat de l'ermita de la Pietat al sud; les cases adossades del Carrer Nou, al nord-est; cases i carrer de Jacint Verdaguer; conjunt de masos de les Casiques.
2.Cases unifamiliars aïllades amb jardí, un model extensiu i de baixa densitat que dóna la imatge del poble: carrer Torreventosa/ Passeig de Ramon Bofill/ Pla de Montfalcó "El Pla" al sud-est; Passeig de Les Farigoles al nord-oest i la zona urbanitzada al voltant del Park Hotel.
Ja a finals del s. XX, el poble va patir un fort creixement degut a l'augment de la població i de la implantació d'indústria: s'urbanitzen de manera més o menys encertada els àmbits fins llavors agrícoles dels Vernets al sud, del Prat de l'Orella al nord-est i al voltant del Park hotel i al llarg del Passeig de les Farigoles al nord-oest.

- Equipaments
- Jardins
- Edificació industrial
- Ciutat-jardí
- Edificació alineada a carrer
- Patis
- Bosc
- Parc natural del Montseny

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR
bartumeus renau arquitectes

EL VERD I L'AIGUA

4.16 L'ENTORN NATURAL DE VILADRAU

4.17 L'AIGUA I EL BOSC, UN LÍMIT VERD VARIABLE EN EL TEMPS

4.18 L'EVOLUCIÓ DEL BOSC, ENVOLTANT FÍSIC I VISUAL DEL POBLE

4.19 L'ARBRAT A L'ESPAI PÚBLIC, LA CANÒPIA URBANA

4.20 LA VEGETACIÓ A L'ESPAI PÚBLIC I PRIVAT

4.21 LA QUALIFICACIÓ DE L'ESPAI LLIURE

4.22 ELS SISTEMES ESTRUCTURANTS DEL PAISATGE FÍSIC I SOCIAL.

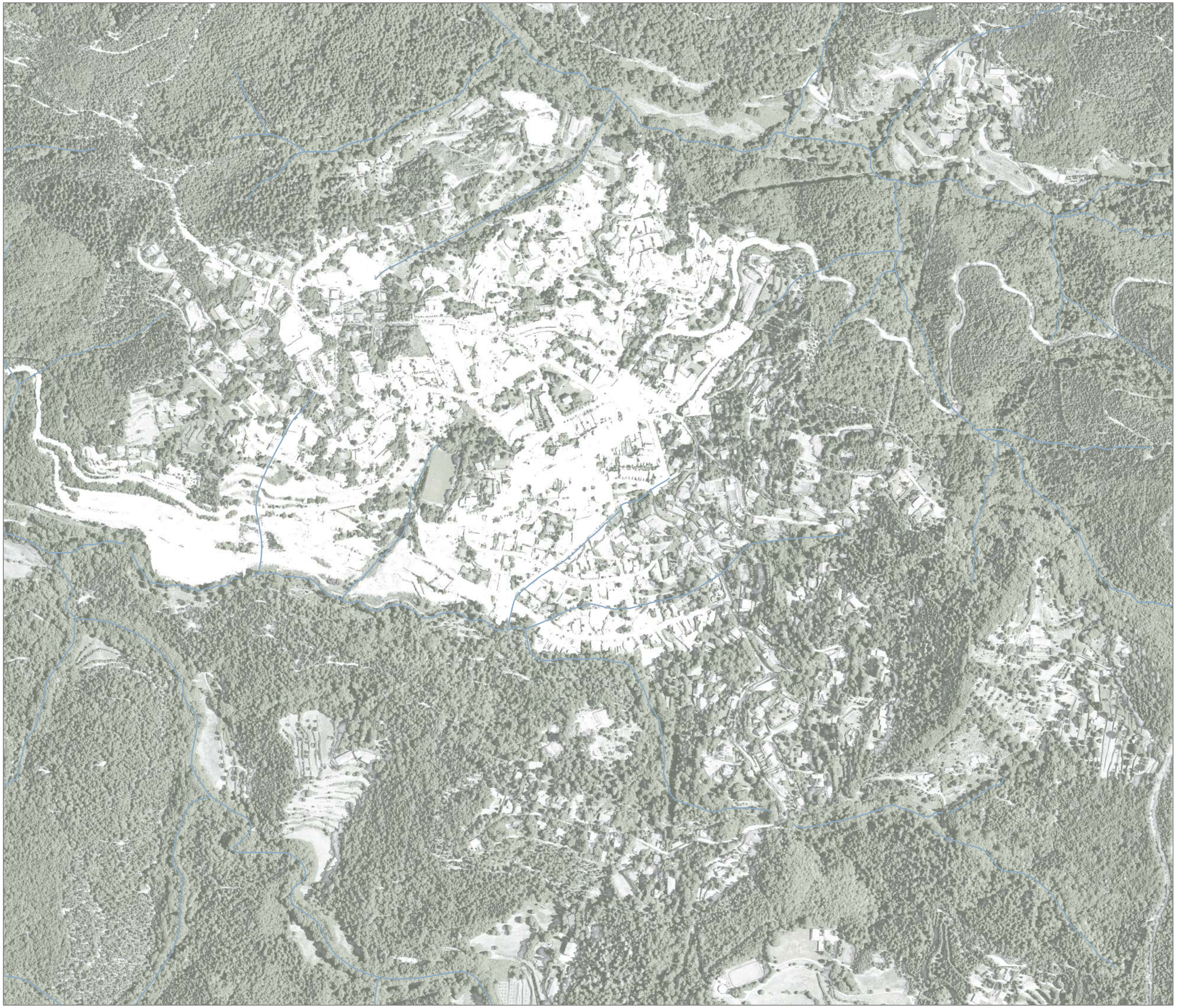

L'ENTORN NATURAL DE VILADRAU

Font: Elaboració pròpia.

El Parc Natural del Montseny, el bosc i el paisatge agrícola, així com el sistema de fonts naturals repartit per tot el territori, li donen a Viladrau el caràcter i identitat de poble de muntanya.
Un relleu suau ha configurat un paisatge agrícola amb l'aterrassament de feixes cultivades, esquitxat per construccions aïllades i amb poca presència d'arbrat tant als camins com als camps, però amb el bosc com a perímetre i límit visual.

El bosc és un contorn de vegetació densa que delimita el buit ocupat pel conreus, així com les zones edificades del poble, és la massa de verd en front del buit. Vist des de la foto aèria, cobreix com un mantell la muntanya que segons l'estació de l'any o l'hora del dia, experimenta canvis de textura, color o densitat. Es pot observar també la vegetació més o menys densa on hi ha les solanes i les fondalades, per on discorren els cursos d'aigua.

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR
bartumeus renau arquitectes

4.16

L'AIGUA I EL BOSC, UN LÍMIT VERD VARIABLE EN EL TEMPS

Font: Elaboració pròpia.

Podem observar l'evolució i variabilitat del límit del bosc com a envolvent, amb la superposició de les línies que delimiten la massa forestal en tres anys diferents.

I queda palesa la permanència dels cursos de l'aigua, amb les dues rieres i els seus torrents que discorren paral·leles entre boscos i clarianes: Al sud, la riera Major que va paral·lela a la carretera des de Viladrau fins a Masvidal i al nord, la Riera de les Corts.

Riera de les Corts

GI-543

Rg. de les Farigoles

Cta. de Vic

Cta. de Vic

Riera Major

Torrent de Coll Pregon

Sot del Noguer

Parc natural del Montseny

- GI-543
- Bosc 1945
- Bosc actual
- Bosc 1986

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR

bartumeus renau arquitectes

4.17

Bosc 1945

Bosc 1986

Bosc actual

L'EVOLUCIÓ DEL BOSC, ENVOLTANT FÍSIC I VISUAL DEL POBLE

Font: Elaboració pròpia.

El contacte entre el bosc i el nucli urbà és un espai de transició variable que al llarg dels anys ha sofert transformacions i per tant ha anat canviant la seva morfologia.

El bosc és l'envoltant verd de Viladrau que defineix el perímetre del poble. Tot i ser límit del poble, aquest gran recinte verd forma part de la vida quotidiana dels habitants de Viladrau. El bosc és un bé de tots, lloc de trobada per ser recorregut, per passejar i caminar sota els arbres, per fer esport... se suma als altres espais lliures del poble com a espai públic per a activitats informals i d'interacció social.

Aquí la imatge enigmàtica del bosc prèn un simbolisme positiu que se suma a la memòria identitària de Viladrau -bandolers, bruixes i llegendes- i al seu passat com a font de recursos i treball.

Forma part del sistema del verd urbà- jardí, plaça i parc- i queda diluït dins d'una trama verda contínua que no marca diferència entre tipus d'àrees verdes. El bosc forma part de l'entorn natural però a la vegada es confon i té continuïtat amb el verd urbà, configurant un marc natural i verd que afavoreix el continum indissoluble entre escales ben diferents, que van des del pati, el jardí o el parc, fins al paisatge.

Bosc 1945
Bosc 1986
Bosc actual

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR
bartumeus renau arquitectes

4.18

01

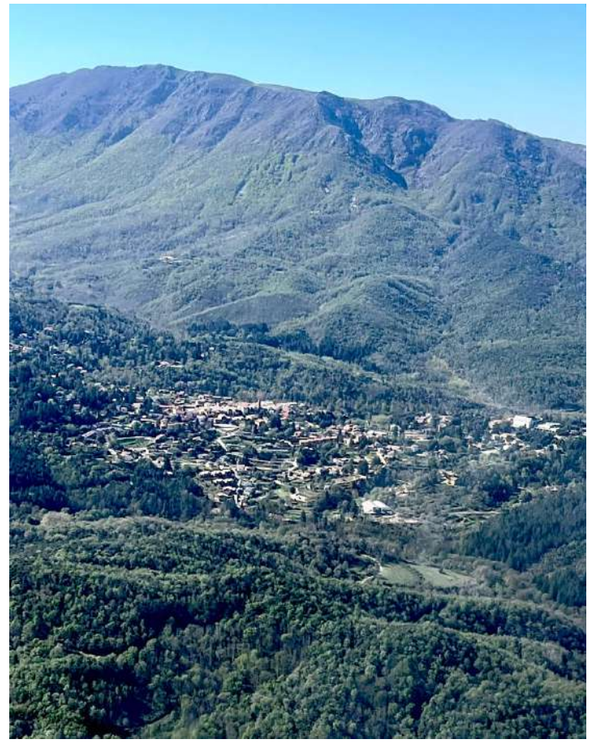

Vista aèria de Viladrau dins del bosc amb el massís del Montseny de fons

02

03

04

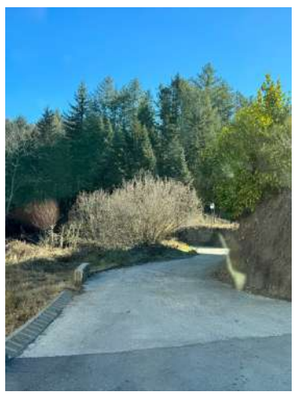

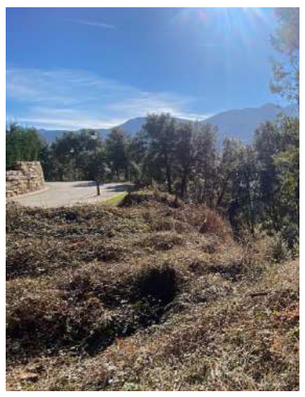

01 El bosc configura un marc natural i verd que afavoreix el continum indissoluble de l'entorn natura entre la muntanya i el verd urbà, i dóna continuïtat i acompanya a la carretera

02 El bosc delimita i embolcalla els espais ajardinats de les fonts d'aigua, creant espais frescos i ombrívols

03 El bosc i els arbres de ribera assenyalen el curs de l'aigua i i acompanyen els camins

04 Les transicions entre lo urbà i el bosc són sobtades i el paviment del carrer cedeix pas a la terra dels camins o simplement acaba de manera brusca contra el bosc, dens, que fa de barrera.

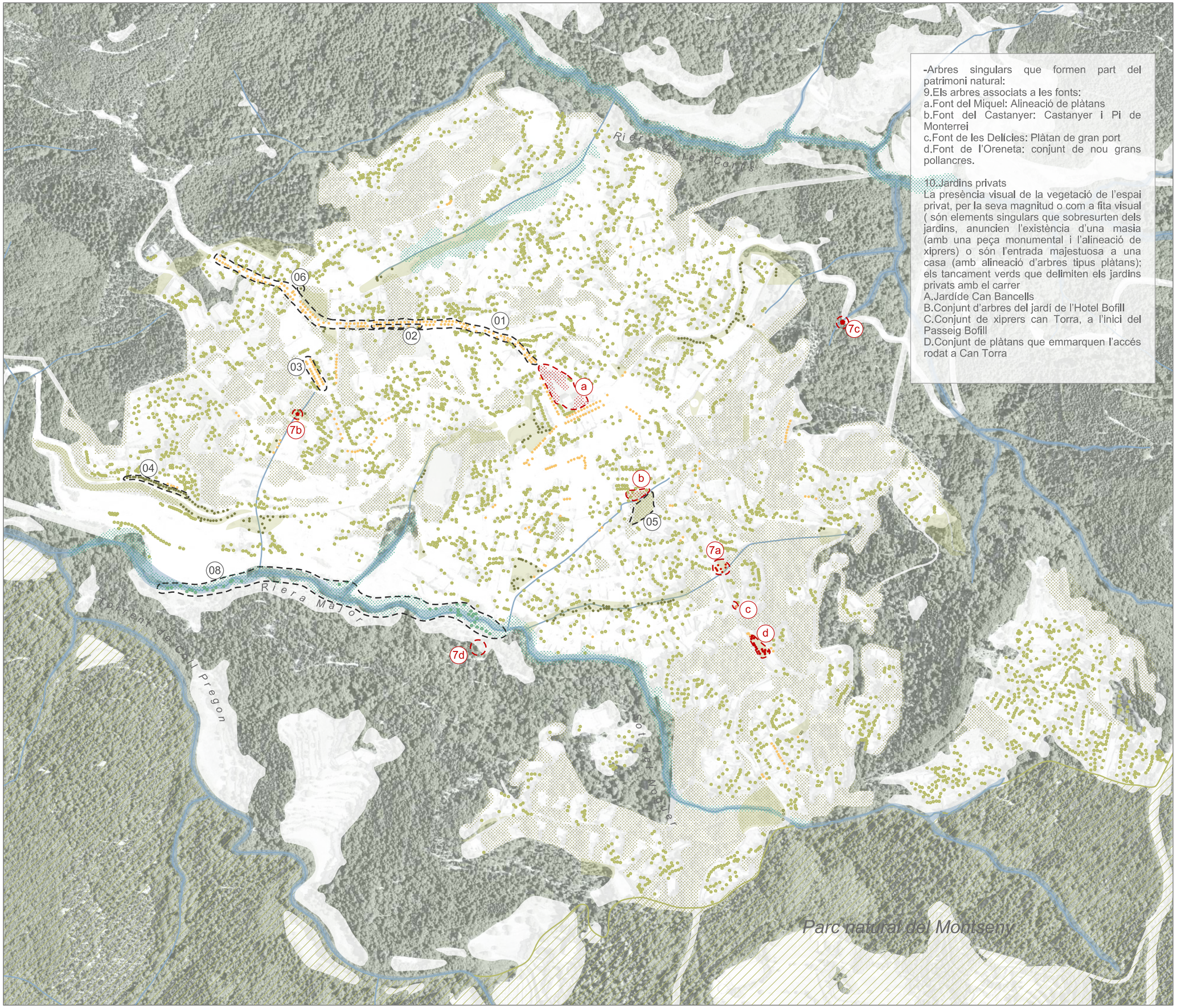

-Arbres singulars que formen part del patrimoni natural:
9.Els arbres associats a les fonts:
a.Font del Miquel: Alineació de plàtans
b.Font del Castanyer: Castanyer i Pi de Monterrei
c.Font de les Delícies: Plàtan de gran port
d.Font de l'Oreneta: conjunt de nou grans pollancres.

10.Jardins privats
La presència visual de la vegetació de l'espai privat, per la seva magnitud o com a fita visual (són elements singulars que sobresurten dels jardins, anuncien l'existència d'una masia (amb una peça monumental i l'alineació de xiprers) o són l'entrada majestuosa a una casa (amb alineació d'arbres tipus plàtans); els tancament verds que delimiten els jardins privats amb el carrer
A.Jardíde Can Bancells
B.Conjunt d'arbres del jardí de l'Hotel Bofill
C.Conjunt de xiprers can Torra, a l'inici del Passeig Bofill
D.Conjunt de plàtans que emmarquen l'accés rodat a Can Torra

L'ARBRAT A L'ESPAI PÚBLIC, LA CANÒPIA URBANA

Font: Elaboració pròpia.

El catàleg de béns naturals a protegir del POUM de Viladrau identifica arbres singulars que són d'interès ecològic i ambiental per la seva envergadura, antiguitat, raresa o interès científic, tant en el medi rural, com al medi urbà.

Hem situat al plànol els arbres i conjunts arbrats singulars de l'àmbit urbà, alguns d'ells en jardins privats, altres a les vores de carrers o camins i altres com a elements essencials en l'enjardinament de les fonts. Sobretot hem volgut singularitzar els conjunts d'arbres que no formen part del catàleg però que són unitats paisatgístiques que formen part de la identitat urbana del poble. Entre aquests cal destacar:

Espai públic:

-Arbres en massa que formen conjunts singulars:
1.L'alineació d'arbrat de plàtans del Passeig de les Farigoles, a banda i banda del carrer, que li confereix el caràcter i la continuïtat de passeig
2.L'alineació de xiprers que delimita una parcel·la del P. de les farigoles com a teló de fons dels plàtans del carrer
3.Alineació de xiprers a banda i banda del carrer del Migdia, que emmarca l'Espai Montseny
4.Alineació de xiprers al llarg de la carretera a l'entrada del poble, que indica l'existència d'una masia però a la vegada anuncia l'arribada a Viladrau
5.Conjunt de castanyers de la Plaça Carulla.
6.Xiprers com a fites visuals en alguns creuaments o finques privades
7.Arborètum
8.Arbrat de ribera.

- Arbrat de l'espai privat
- Arbrat/ conjunts singulars
- Arbrat en massa a l'espai verd urbà
- Arbrat en alineació a carrer
- Arbrat de ribera
- Coberta vegetal de ribera
- Coberta vegetal
- Conjunts homogenis
- Arbres o conjunts singulars

ESCALA 1:5000 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR
bartumeus renau arquitectes

4.19

CONJUNTS SINGULARS D'ARBRES A L'ESPAI PÚBLIC

01

02

03

04

05

06

CONJUNTS D'ARBRES EN ESPAIS AJARDINATS DE FONTS

07a

07b

07c

07d

08

CONJUNTS SINGULARS D'ARBRES DELS JARDINS PRIVATS AMB PRESÈNCIA A L'ESPAI PÚBLIC

a

b

c

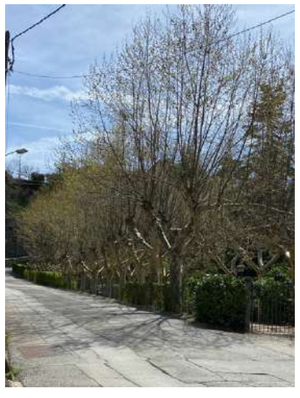
d

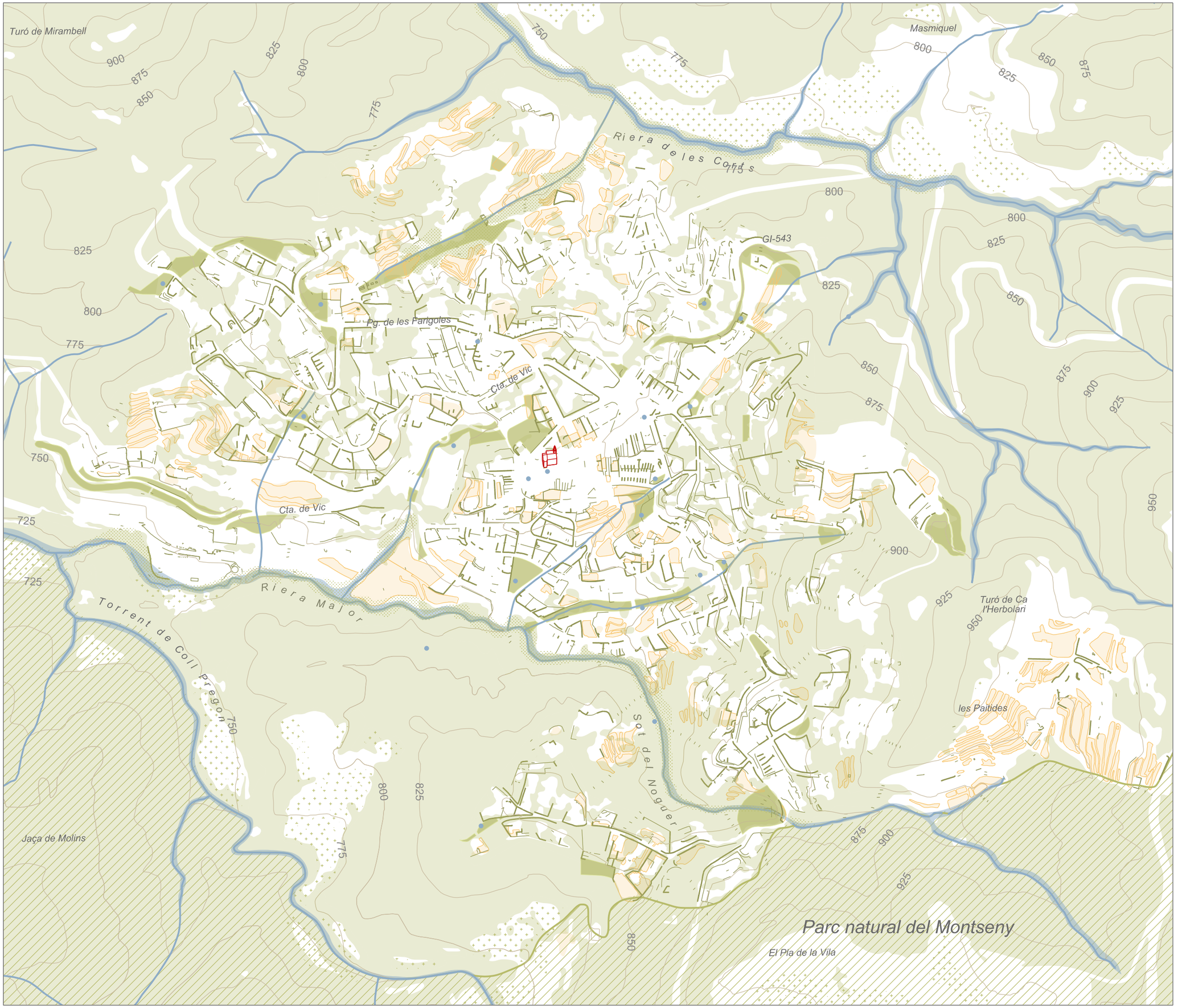

LA VEGETACIÓ EN L'ESPAI PÚBLIC I PRIVAT

Font: Elaboració pròpia.

El verd urbà se superposa a les vies verdes de connexió a escala paisatgística, amb elements diversos que s'entrellacen visualment formant un verd continu: les tanques verdes que delimiten els jardins privats; el verd dels jardins posteriors de les cases del nucli urbà que configuren una anella de verd; la vegetació dels jardins privats que formen un continu visual amb el carrer i se superposa a la canòpia verda de l'alineació arbrada; la constant presència de la muntanya i el bosc com escenari de fons.

Al nucli urbà el verd emergeix dels jardins privats, com el de Can Bancells o el conjunt del jardí de davant de l'Hotel Bofill, i és present per la continuïtat i permeabilitat dels tancaments dels jardins. Aquest verd se suma als espais públics arbrats com el de la Plaça Carulla o l'enjardinament de l'entorn de la font del Miquel. En l'entorn del nucli la presència del verd és la dels arbres alineats als carrers (que se superposen als conjunt arbrats dels jardins privats) i l'associat a les vies verdes al llarg de les rieres (Plànol 4.24) que es mantenen com a reserves de bosc, per exemple el que embolcalla les piscines municipals o el Camp de futbol, l'Arborètum amb alguns arbres singulars o l'àmbit de bosc de la Font del Castanyer. Tots aquests espais verds que subsisteixen dins del poble se superposen a l'estructura paisatgística i per tant aporten la continuïtat física i visual del verd que caracteritza Viladrau.

La transparència del verd i la possibilitat de vistes a través dels jardins sovint queda anul·lada per: la diferència de cotes entre el carrer i les parcel·les; els tancaments de pedra de les finques; les tanques verdes amb vegetació densa. Per aquesta raó, quan els carrers estan delimitats per jardins privats els murs limiten les visuals. Pel contrari, quan els carrers ressegueixen la cota topogràfica, la seva secció és asimètrica i s'obren les panoràmiques amb una amplitud visual que permet copsar el paisatge del verd entre els edificis.

- Església Sant Martí de Viladrau
- Fonts
- Tanques verdes
- Murs i terrasses
- Camps
- Verd urbà
- Bosc
- Parc natural del Montseny

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR
bartumeus renau arquitectes

4.20

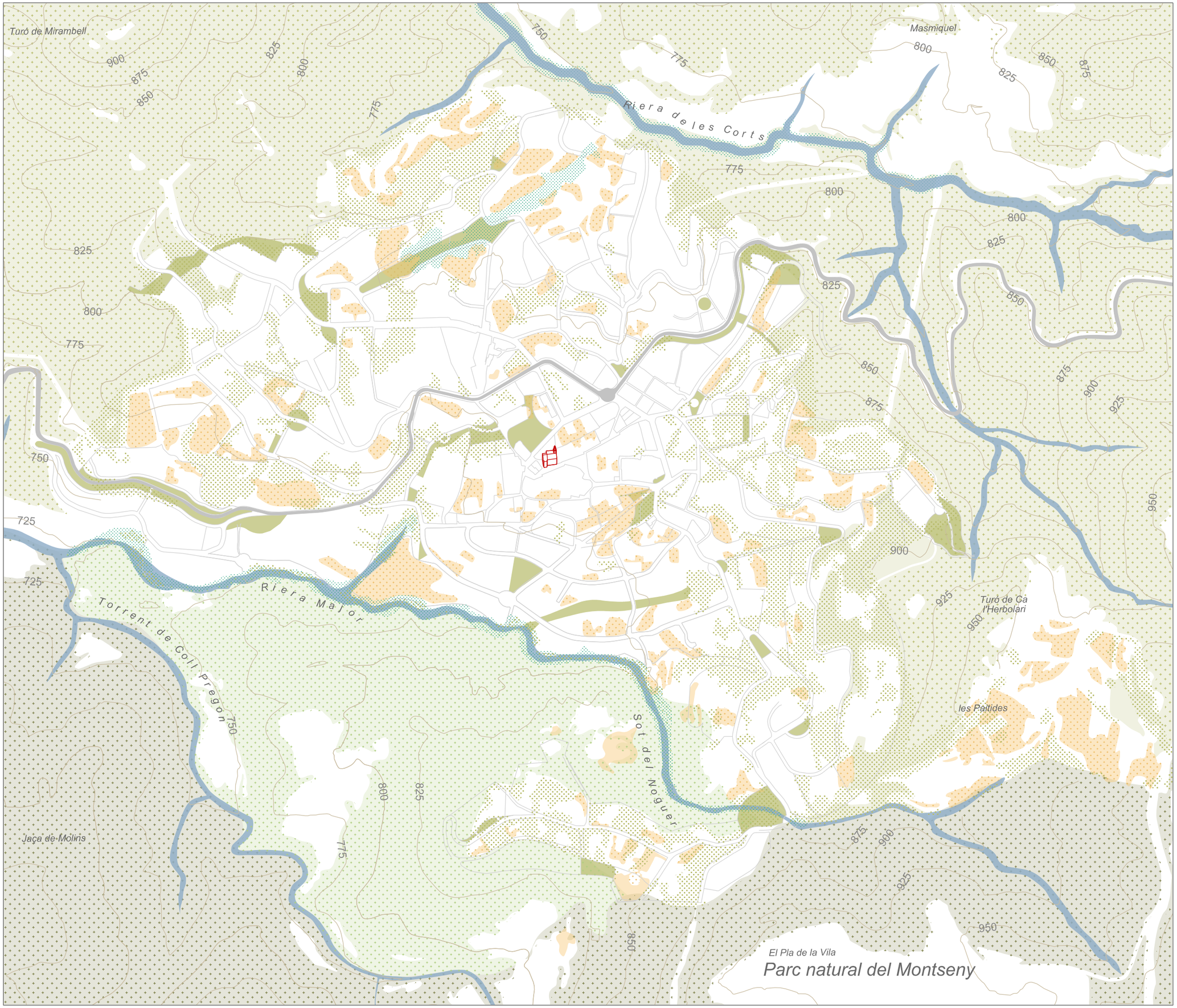

QUALIFICACIÓ DE L'ESPAI LLIURE

Font: Elaboració pròpia.

Viladrau es caracteritza per un entorn natural molt potent, per la proximitat de la muntanya i del bosc i pel caràcter agrícola que encara manté, un paisatge que forma part de la memòria col·lectiva del municipi. Tots aquests elements formen una infraestructura verda amb unes condicions paisatgístiques excepcionals.

El Parc Natural del Montseny és un element paisatgístic de primera magnitud i el conjunt de rieres i fonts són elements específics que condicionen la seva identitat. És interessant destacar l'espai de bosc que actúa com a llindar entre el Parc Natural i l'espai urbà, que queda delimitat per la Riera.

El bosc té una forta presència com a envoltant del poble i com a fons escènic, i les traces subjacents dels torrents i del verd a escala de municipi són vies verdes de connexió. Els cursos d'aigua, sumats als camins rurals, esdevenen connectors biològics i paisatgístics que connecten el bosc amb el poble.
Algunes de les antigues feixes cultivades subsisteixen allà on no hi ha massa forestal i d'altres s'endevinen sota la topografia aterrassada dels jardins.

El verd urbà i el verd privat se sumen i superposen al sistema general del verd a Viladrau, com a cotinuïtats tant visuals com físiques.

Aquesta estructura d'elements forma una seqüència natural contínua on l'edificació, a banda del centre urbà, queda encaixada dins del sistema del verd.

- Església Sant Martí de Viladrau
- Camps
- Verd urbà
- Vegetació de ribera
- Bosc
- Bosc llindar
- Parc natural del Montseny

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR
bartumeus renau arquitectes

4.21

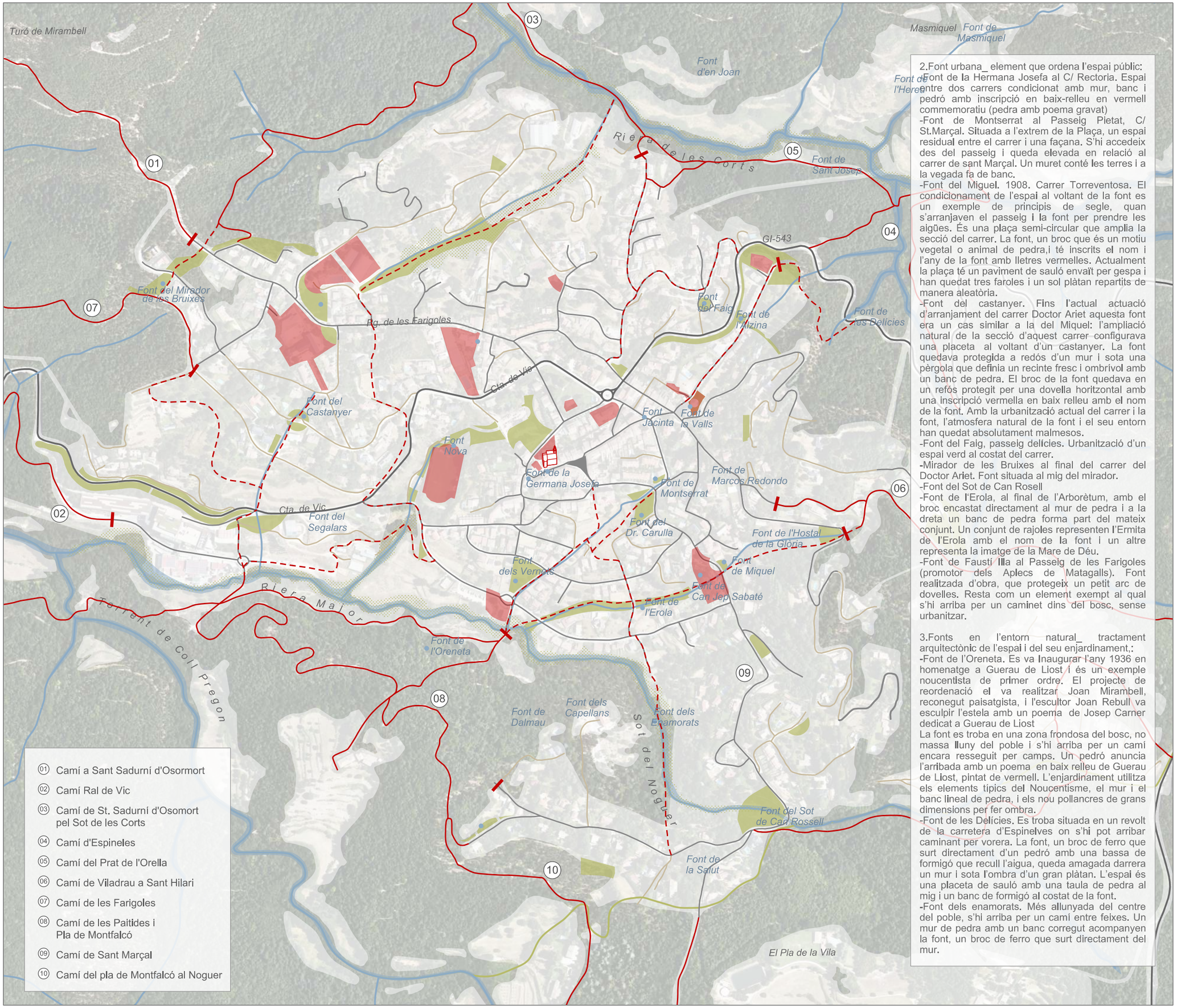

01 Camí a Sant Sadurní d'Osormort
02 Camí Ral de Vic
03 Camí de St. Sadurní d'Osomort pel Sot de les Corts
04 Camí d'Espineles
05 Camí del Prat de l'Orella
06 Camí de Viladrau a Sant Hilari
07 Camí de les Farigoles
08 Camí de les Paitides i Pla de Montfalcó
09 Camí de Sant Marçal
10 Camí del pla de Montfalcó al Noguer

2.Font urbana_ element que ordena l'espai públic:
-Font de la Hermana Josefa al C/ Rectoria. Espai entre dos carrers condicionat amb mur, banc i pedró amb inscripció en baix-relleu en vermell commemoratiu (pedra amb poema gravat)
-Font de Montserrat al Passeig Pietat, C/ St.Marçal. Situada a l'extrem de la Plaça, un espai residual entre el carrer i una façana. S'hi accedeix des del passeig i queda elevada en relació al carrer de sant Marçal. Un muret conté les terres i a la vegada fa de banc.
-Font del Miguel. 1908. Carrer Torreventosa. El condicionament de l'espai al voltant de la font es un exemple de principis de segle, quan s'arranjaven el passeig i la font per prendre les aigües. És una plaça semi-circular que amplia la secció del carrer. La font, un broc que és un motiu vegetal o animal de pedra,i té inscrits el nom i l'any de la font amb lletres vermelles. Actualment la plaça té un paviment de sauló envaït per gespa i han quedat tres faroles i un sol plàtan repartits de manera aleatòria.
-Font del castanyer. Fins l'actual actuació d'arranjament del carrer Doctor Ariet aquesta font era un cas similar a la del Miquel: l'ampliació natural de la secció d'aquest carrer configurava una placeta al voltant d'un castanyer. La font quedava protegida a redós d'un mur i sota una pèrgola que definia un recinte fresc i ombrívol amb un banc de pedra. El broc de la font quedava en un refós protegit per una dovella horitzontal amb una inscripció vermella en baix relleu amb el nom de la font. Amb la urbanització actual del carrer i la font, l'atmosfera natural de la font i el seu entorn han quedat absolutament malmesos.
-Font del Faig, passeig delícies. Urbanització d'un espai verd al costat del carrer.
-Mirador de les Bruixes al final del carrer del Doctor Ariet. Font situada al mig del mirador.
-Font del Sot de Can Rosell
-Font de l'Erola, al final de l'Arborètum, amb el broc encastat directament al mur de pedra i a la dreta un banc de pedra forma part del mateix conjunt. Un conjunt de rajoles representen l'Ermita de l'Erola amb el nom de la font i un altre representa la imatge de la Mare de Déu.
-Font de Faustí Illa al Passeig de les Farigoles (promotor dels Aplecs de Matagalls). Font realitzada d'obra, que protegeix un petit arc de dovelles. Resta com un element exempt al qual s'hi arriba per un caminet dins del bosc, sense urbanitzar.

3.Fonts en l'entorn natural_ tractament arquitectònic de l'espai i del seu enjardinament.:
-Font de l'Oreneta. Es va Inaugurar l'any 1936 en homenatge a Guerau de Liost i és un exemple noucentista de primer ordre. El projecte de reordenació el va realitzar Joan Mirambell, reconegut paisatgista, i l'escultor Joan Rebull va esculpir l'estela amb un poema de Josep Carner dedicat a Guerau de Liost
La font es troba en una zona frondosa del bosc, no massa lluny del poble i s'hi arriba per un camí encara resseguit per camps. Un pedró anuncia l'arribada amb un poema en baix relleu de Guerau de Liost, pintat de vermell. L'enjardinament utilitza els elements típics del Noucentisme, el mur i el banc lineal de pedra, i els nou pollancres de grans dimensions per fer ombra.
-Font de les Delícies. Es troba situada en un revolt de la carretera d'Espinelves on s'hi pot arribar caminant per vorera. La font, un broc de ferro que surt directament d'un pedró amb una bassa de formigó que recull l'aigua, queda amagada darrera un mur i sota l'ombra d'un gran plàtan. L'espai és una placeta de sauló amb una taula de pedra al mig i un banc de formigó al costat de la font.
-Font dels enamorats. Més allunyada del centre del poble, s'hi arriba per un camí entre feixes. Un mur de pedra amb un banc corregut acompanyen la font, un broc de ferro que surt directament del mur.

ELS SISTEMES ESTRUCTURANTS DEL PAISATGE FÍSIC I SOCIAL

Font: Elaboració pròpia.

Un teixit de camins uneixen el nucli urbà amb el seu entorn i resseguеixen antics camins agrícoles i torrents, condueixen als boscos i a les fonts i són l'inici de rutes de senderisme dins del Parc natural del Montseny. Són antics camins de connexió del poble amb el seu entorn, que resseguien traces naturals per evitar salts topogràfics importants i que amb els anys s'han urbanitzat i han esdevingut carrers. La transició entre camí i carrer normalment es dóna al llindar del bosc, quan aquest acaba i el sòl rural passa a ser sòl urbà. Aquests recorreguts formen una estructura paisatgística que estableix relacions amb altres espais lliures més urbans.

Els cursos de l'aigua a les fondalades generen una estructura paisatgística a escala gran de rieres i camins i són espais de continuïtat ecològica que connecten el bosc amb el poble. Són els refugis climàtics i de biodiversitat on es pot garantir la continuïtat del verd malgrat el canvi de paradigma climàtic, "escletxes verdes" que donen continuïtat als itineraris per a vianants cap el centre del poble.

Classificació de les fonts segons la seva ubicació:

1.Font urbana_ element urbà:

- Font al C/Pare Claret (recuperada de la plaça major). És una font exempta de pedra i el pedró per darrera, té el llistat de fonts i distàncies amb el poble, inscrit en vermell i en baix relleu.
-Font de la Jacinta. Situada en el creuament entre al Passeig Pietat i el C/ Arbúcies, en el salt de nivells entre els dos carrers. Font amb forma de monòlit dedicada, formada per un pilar de 4 peces rectangulars amb un cos central amb la inscripció amb baix-relleu de Jacinta 1968, rematat per una capella neogòtica dins de la qual hi ha un sant.
-De Puig-Torrat. Font urbana com les de Barcelona de ferro forjat, en un racó del barri.
-Font de la Valls, a l'encreuament entre el carrer d'Arbúcies i l'Avinguda de Marcos Redondo. La font s'aixopluga sota una volta de maons en un mur de pedra que delimita un jardí. S'hi s'accedeix per unes escales.
-Font de la Plaça Carulla. Es un monòlit exempt de pedra situat en un costat de la plaça.

<-- continuació del text

Església Sant Martí de Viladrau
Fonts
Llindar carrer/camí
Camins que arriben
Continuació camins
Equipaments
Carrers urbanitzats
Carrers sense urbanitzar

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR
bartumeus renau arquitectes

08

09

10

11

02

19

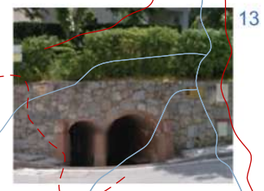
13

18

03

01

15

14

06

04

05

17

20

16

07

21

12

FONT URBANA_ELEMENT URBÀ:

01. Font al C/Pare Claret, recuperada de la Plaça Major
02. Font de la Jacinta
03. Font de Puig-Torrat
04. Font dels Vernets
05. Font de la Plaça Carulla
06. Font de can Jep Sabaté
07. Font dels Til·lers
08. Font del Mirador de les Bruixes
09. Font de Faustí Illa
10. Font del Faig
11. Font de l'Alzina
12. Font del Sot de Can Rosell

FONT URBANA_ELEMENT QUE ORDENA L'ESPAI PÚBLIC:

13. Font de la Valls
14. Font de la Hermana Josefa
15. Font de Montserrat
16. Font de l'Erola

FONTS EN L'ENTORN NATURAL_ TRACTAMENT ARQUITECTÒNIC DE L'ESPAI I ENJARDINAMENT:

17. Font del Miguel.
18. Font del Castanyer
19. Font de les Delícies
20. Font de l'Oreneta
21. Font dels Enamorats

ELS PAISATGES DE VILADRAU, CONNECTIVITAT FÍSICA, ECOLÒGICA I VISUAL

4.23 EL PAISATGE DE L'AIGUA, ITINERARIS EN DISTÀNCIA I TEMPS

4.24 EL PAISATGE DEL BOSC, CONTORN I PROXIMITAT

4.25 EL PAISATGE PERFORMATIU, INFRAESTRUCTURA VERDA-BLAVA A REIVINDICAR

4.26 EL PAISATGE PERCEBUT, VISTES I FONS ESCÈNICS A POTENCIAR

4.27 ELS 4 PAISATGES URBANS DE VILADRAU

4.28 CAS D'ESTUDI DETALLAT DEL PAISATGE DEL CENTRE HISTÒRIC

EL PAISATGE DEL BOSC, CONTORN I PROXIMITAT

Font: Elaboració pròpia.

En aquest plànol podem observar la relació entre l'espai urbà i el paisatge territorial i hem delimitat el contorn del bosc amb una línia vermella que configura el bosc com un gran recinte porósque embolcalla l'espai urbà.
El contacte entre bosc i poble no és tant una frontera o límit visual sinó un espai de diàleg i de transició, un espai de vora. Així mateix, el bosc i l'àmbit urbà formen un sistema global i continu amb el paisatge, on l'entorn natural destaca per la seva homogenitat en front d'un espai urbà més disseminat.

El Parc natural del Montseny és un espai natural protegit amb uns límits clars, però aquest espai de transició, aquest llindar de naturalesa entre el Parc i el poble, desdibuixa el perímetre regulat i la presència de l'aigua als torrents, la vegetació i la successió de les estacions s'alternen amb l'activitat humana.

Quan el sòl canvia d'urbà a rural, al llindar del bosc, el carrer es transforma en camí, l'asfalt es desintegra en terra. Però l'estructura paisatgística de recorreguts és qui manté la continuïtat entre els espais urbans i la resta d'espais lliures.

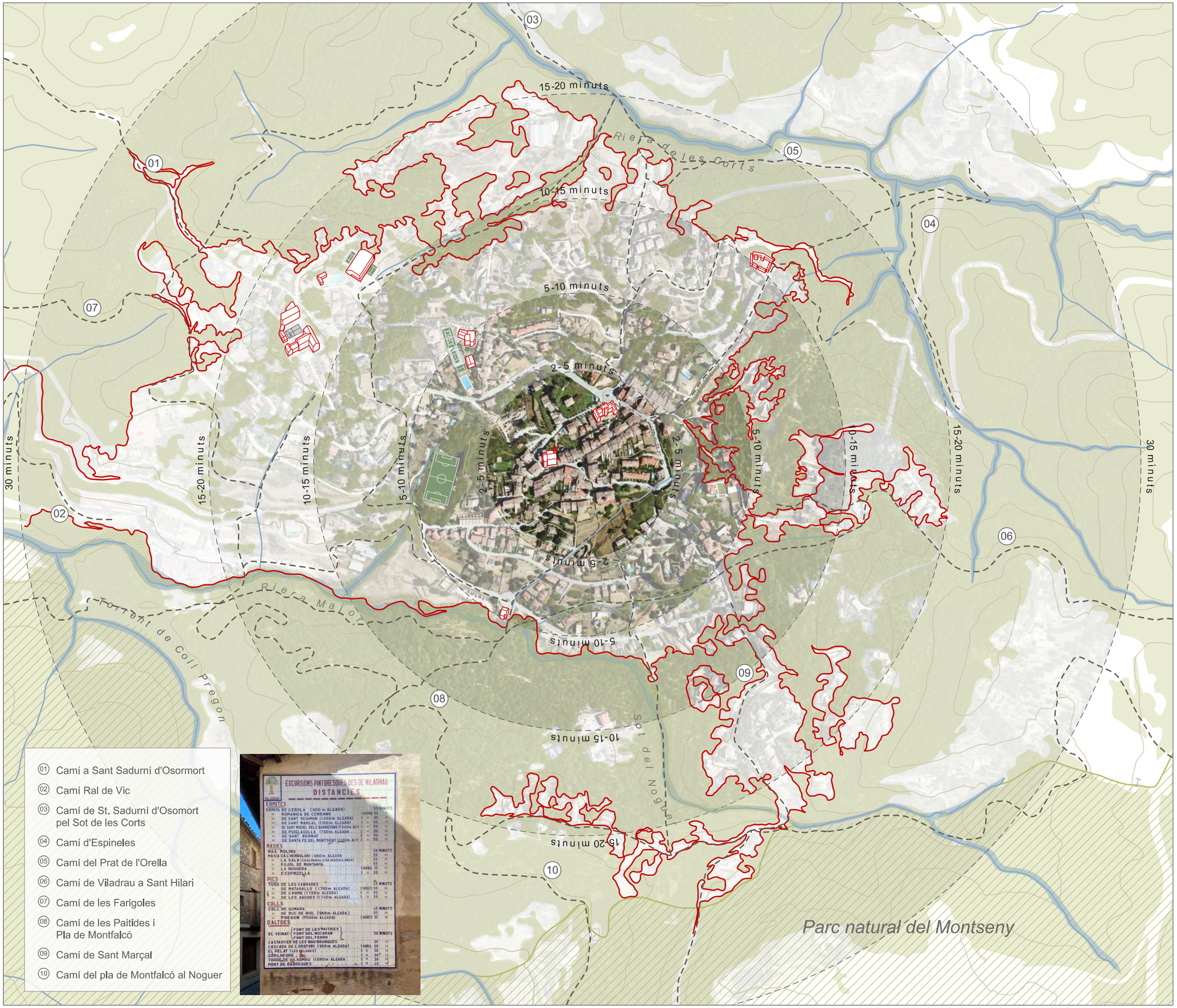

01 Camí a Sant Sadurní d'Osormort
02 Camí Ral de Vic
03 Camí de St. Sadurní d'Osomort pel Sot de les Corts
04 Camí d'Espineles
05 Camí del Prat de l'Orella
06 Camí de Viladrau a Sant Hilari
07 Camí de les Farigoles
08 Camí de les Paitides i Pla de Montfalcó
09 Camí de Sant Marçal
10 Camí del pla de Montfalcó al Noguer

Equipaments
Plaça Major
Camins i itineraris
Pistes esportives

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR
bartumeus renau arquitectes

4.24

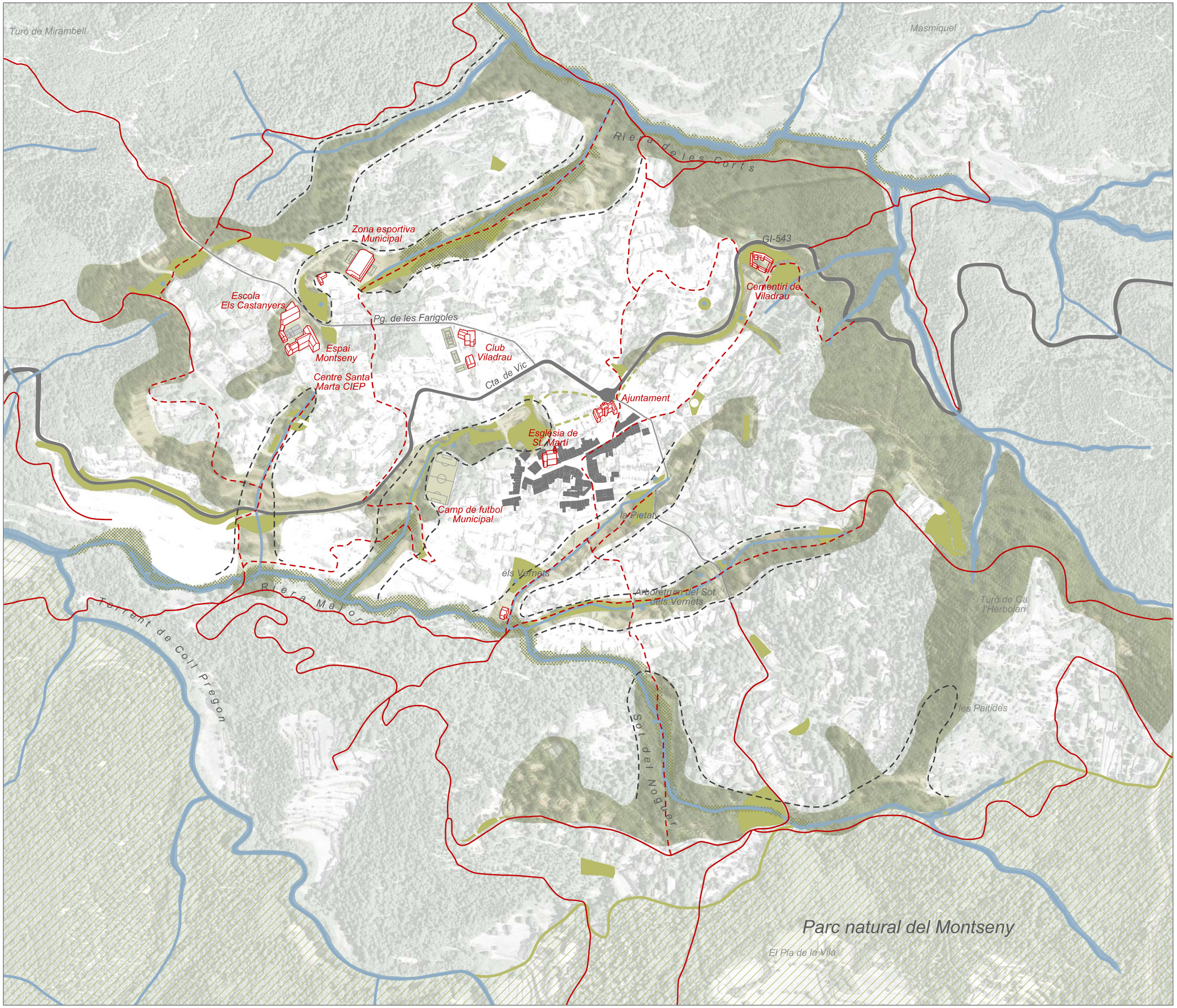

EL PAISATGE PERFORMATIU, INFRAESTRUCTURA VERDA-BLAVA A REIVINDICAR

Font: Elaboració pròpia.

En aquest plànol emfatitzem la continuïtat natural que conformen els corredors ecològics del verd, de l'aigua i dels camins, son vies verdes de connexió que filtren el verd en lo urbà, mantenen la connectivitat ecològica a través del poble i generen refugis climàtics. Aquesta xarxa d'eixos verds formen un sistema natural i cohesionat que integra els espais lliures i d'equipaments a les zones lliures urbanes.

Són elements naturals com la vegetació de ribera que redibuixa el curs de l'aigua; els punt baixos de les rieres encaixats als plecs topogràfics; la muntanya i la massa forestal que configuren un fons escènic natural; els elements verds dins del poble

Podem establir l'existència de 5 eixos verds de l'est a l'est- al llarg dels torrents que aboquen les aigües al a Riera de les Corts al Nord i la Riera majors al sud, que alguns son traces subjacents dels recorreguts naturals i de les fonts :

Eix verd1, Torrent del Camí de les Corta al nord i torrent de la Solana al sud

Eix verd 2, Torrent de la zona esportiva al nord i torrent de la Font del Castanyer al sud

Eix verd 3, torrent del camp de futbol

Eix verd 4, torrent dels vernets, el Torrent

Eix verd 5, torrent de la Font del Miquel (Arborètum)

Eix verd 6, Torrent de l a Riera de les Corts al sud

Església Sant Martí de Viladrau

Fonts

Camins que arriben a Viladrau

Obagues/ refugis climàtics

Verd urbà

Continuïtats verdes

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR
bartumeus renau arquitectes

4.25

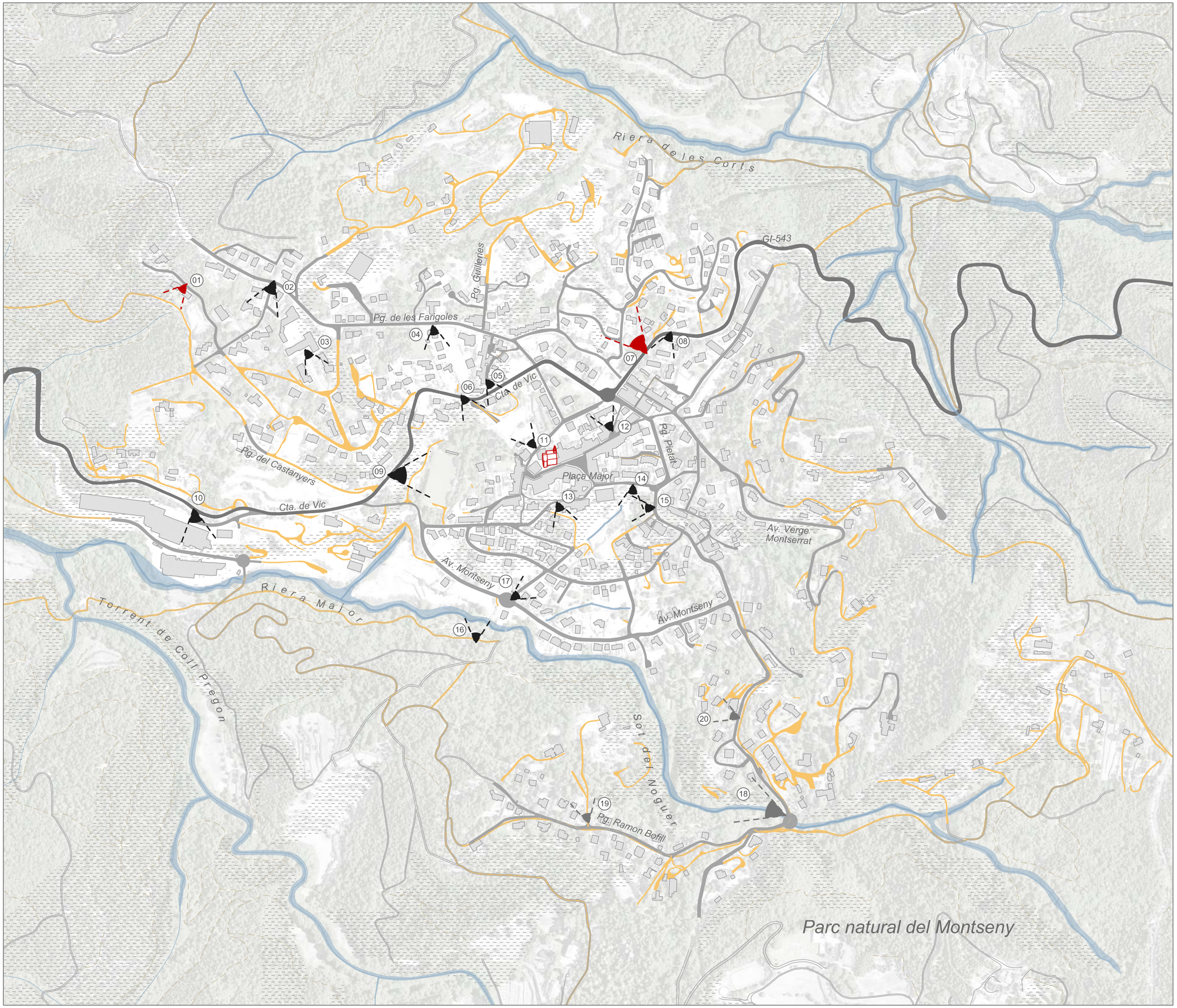

EL PAISATGE PERCEBUT, VISTES I FONS ESCÈNICS A POTENCIAR

Font: Elaboració pròpia.

A Viladrau, la morfologia del sòl i la topografia muntanyosa fan que les vistes es multipliquin en diferents direccions:
1.- Visuals des del poble sobre ell mateix i sobre el paisatge de l'entorn:
Els carrers i camins que s'enfilen cap a la muntanya amb visuals obertes o tancades segons la secció del carrer són miradors informals sobre el poble. Generalment a banda i banda del carrer hi ha cases unifamiliars amb jardí i per tant la possibilitat de tenir vista a través de les propietats privades dependrà de l'opacitat o a la porositat dels tancaments de les parcel·les. En alguns cassos s'obren les vistes quan la parcel·la no està edificada o si apareix algun mirador o espai públic amb font.

Els carrers traçats a cota i continguts per murs ofereixen vistes obertes des del nucli cap a l'entorn i aquests murs de contenció que fan a la vegada de barana i de banc, configuren uns miradors lineals amb grans panoràmiques gràcies al salt de nivell. Les terrasses d'hotels com l'Hotel Bofill o Hostal de la Glòria o els equipaments com el Park Hotel o el Club Viladrau són alguns d'aquests miradors privilegiats cap a l'entorn natural, així com miradors o espais públics com el Mirador de les Bruixes o el Mirador del Nord. Al sud, el massís del Montseny es desplega com un fons escènic permanent amb el cims del Matagalls (1.697,2 m) i les Agudes (1.705,4 m) i el santuari de Sant Segimon com a referents. Al nord, les Guilleries i Collsacabra en primer pla i el Pirineu de fons són grans horitzons persistents.

La col·locació aleatòria, segons les corbes de nivell, dels habitatges unifamiliars al llarg dels carrers i dels murs de contenció de les parcel·les, multiplica les vistes des d'aquestes edificacions, en diferents direccions sobre el poble o sobre el paisatge més llunyà.

2. -Visuals des de l'entorn sobre el conjunt compacte del poble:
Des de la muntanya del Montseny s'albiren panoràmiques llunyanes sobre al conjunt del poble integrat a la topografia muntanyosa i verda del seu entorn. Des la carretera es fa visible la seqüència dinàmica de vistes del poble a mida que t'hi acostes. El campanar de l'església i la seva teulada de colors esdevé una referència i una fita visual, molt present des de la carretera, des de les cases que s'enfilen per les vessants properes i des del Pla de Montfalcó. El so que marca les hores del campanar és també una referència acústica.

Miradors formals

Finestres al paisatge del poble i de l'entorn

Miradors potencials

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR

bartumeus renau arquitectes

4.26

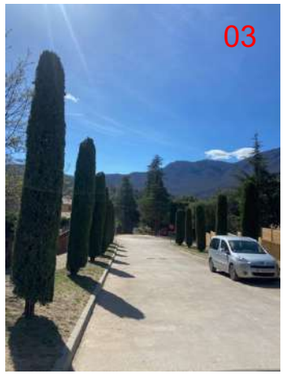

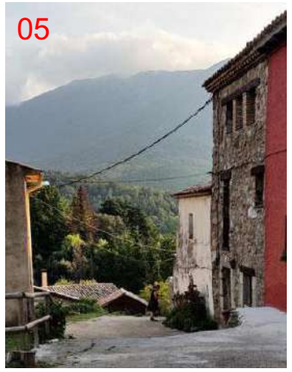

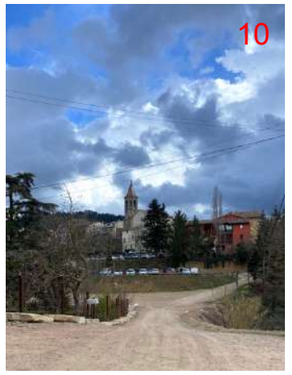

1. Vista del Montseny des del Mirador de les Bruixes
2. Vista del Montseny des del P. Farigoles pel Passatge Pomaret
3. Vista del Montseny des de l'Espai Montseny, el punt més alt del Carrer del Migdia
4. Vista sobre el poble des del P. de les Farigoles
5. Vista sobre el poble i el Montseny des del carrer Puigtorrat
6. Vista per sobre el barri de Prat de l'Orella de les Guilleries i dels Pirineus, des del Mirador del Nord, situat al costat de la carretera de Vic
7. Vista del poble amb el Monseny i Sant Segimon de fons escènic des de la carretera de Vic venint d'Espinelves
8. Vista del Montseny per sobre la coberta de les instal·lacions de Liquats Vegetals des de la carretera de Vic venint de Seva
9. Vista del poble amb el camp de futbol en primer pla des de la carretera de Vic venint de Seva
10. Vista sobre el poble des de la carretera de Vic venint de Seva, en l'accés de l'aparcament públic
11. Vista sobre el conjunt de cases del carrer Jacint Verdaguer
12. Vista sobre l'Ajuntament amb les Guilleries i els Pirineus de fons escènic
13. Vista del Montseny des de l'aparcament de l'Hostal Bofill
14. Vistes del Montseny des del carrer sant Marçal per sobre del jardí de l'Hostal Bofill
15. Vistes del poble i el Montseny des de la Plaça Carulla
16. Vistes del poble des de la Riera Major i camí de la Font de l'Oreneta
17. Vistes del poble des del camí de Rosquelles a l'alçada del pont del torrent
18. Vistes del poble des del carrer Vernets
19. Vistes del poble amb el Park Hotel al fons des del P. Ramon Bofill
20. Vistes cap a la Plana de Vic des de la Font del Sot de Can Rosell

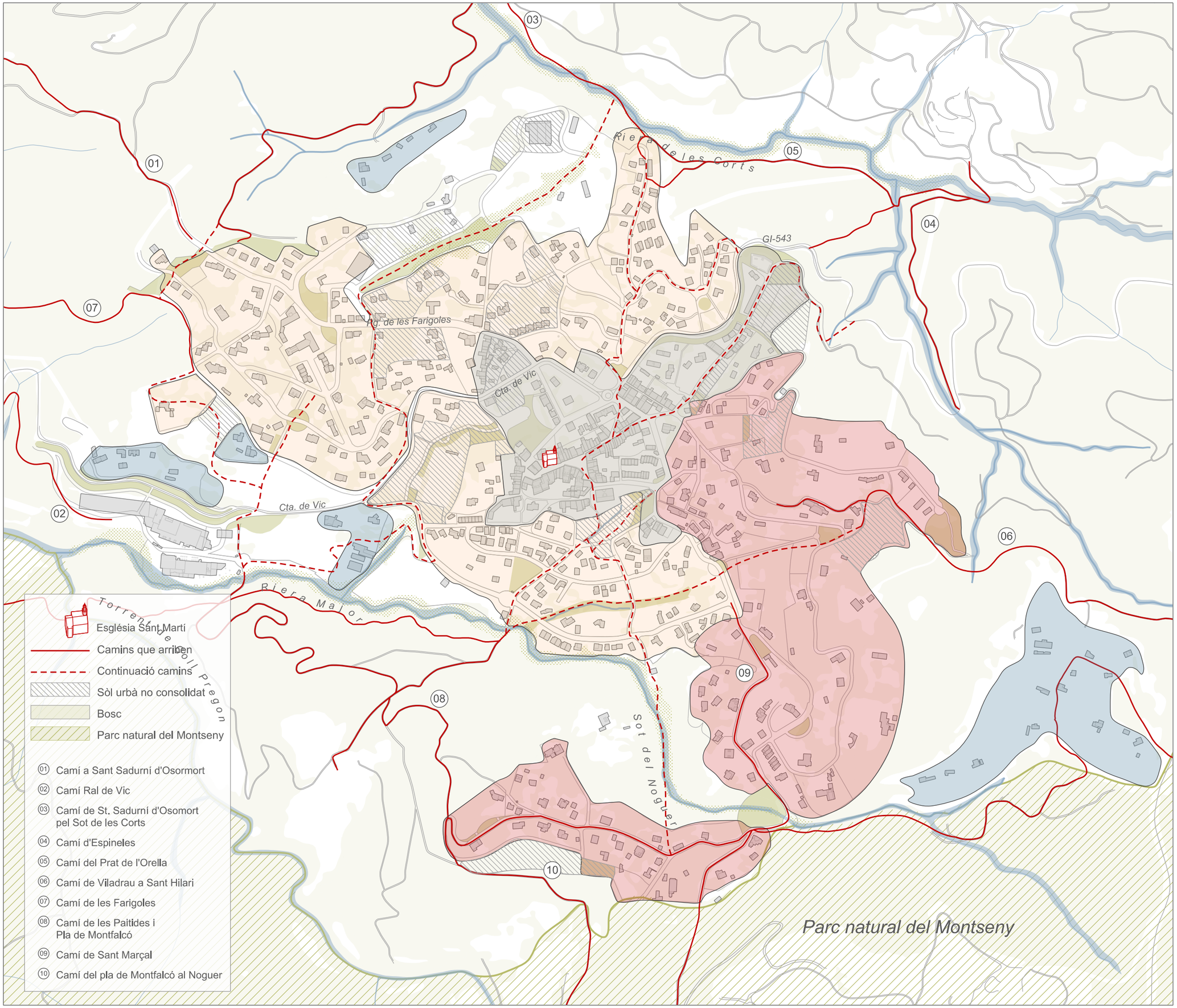

ELS 4 PAISATGES URBANS DE VILADRAU

Font: Elaboració pròpia.

El sòl urbà comprèn les àrees consolidades per l'edificació i la vialitat, i les àrees en procés de creixement que s'aproximen als àmbits periurbans i als naturals.
A nivell de paisatge urbà podem establir uns àmbits diferenciats segons la proximitat o llunyania amb el nucli urbàl la seva morfología urbana. Cada un d'aquests àmbits es configura com una unitat de paisatge urbà amb elements que l'identifiquen com són les formes parcel·làries, les tipologies edificatòries o el traçat dels carrers a l'escala de municipi o els tipus de paviment, elements de senyalització, il·luminacióo arbrat a l'escala més petita. Les variables de topografia, traçat, teixit, i natura, relatius als tres aspectes de forma, ús i percepció condicionen la seva morfologia urbana així com la presència d'edifics de qualitat arquitectònica o d'elements del patrimoni natural, de l'emplaçament estratègic dels equipaments o de la reserva de parcs urbans.
Dins de cada unitat de paisatge, la relació entre lo edificat i el buit, la situació dels edificis dins de la parcel·la o el tipus de carrers condiciona l'atmosfera de l'àmbit i per tant la manera d'intervenir a nivell de projecte urbà, la intensitat d'urbanització.

Hem detectat 4 unitats de paisatge:

1.EL PAISATGE DEL CENTRE. Nucli i conjunts urbans històrics. Els elements I les variables que l'identifiquen són la percepció del sòcol urbà la intersecció entre l'arquitectura i el carrer/ les vores; El teixit i el traçat urbà la pavimentació i la il·luminació i el mobiliari urbà el patrimoni arquitectònic

2.EL PAISATGE DELS VEÏNATS

3.EL PAISATGE DE LA CIUTAT-JARDÍ. Contacte entre urbà i natura: final carrers, camins, urbanitzacions, i formes parcel·làries adaptades a la topografía; l'entorn natural, el bosc, la vegetació i l'aigua; els límits visuals; els fons escènics i les fites naturals i construïdes

4.EL PAISATGE DE LES URBANITZACIONS CONSOLIDADES. Xarxa radial de carrers i passeigs i creixement urbà al llarg d'aquestes vies. Urbanitzacions perimetrals. Els elements I les variables que l'identifiquen són els camins i la continuïtat dels carrers; la continuïtats del verd a través de l'espai urbà la continuïtat del curs de l'aigua i els paisatges humits; el patrimoni natural i l'entorn natural i les vistes obertes.

Zones d'actuació

1. El paisatge del centre
2. El paisatge dels veïnats
3. El paisatge de la ciutat-jardí
4. El paisatge de les urbanitzacions consolidades

ESCALA 1:6.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR
bartumeus renau arquitectes

4.27

EXEMPLE DE CAS D'ESTUDI DETALLAT DEL PAISATGE DEL CENTRE HISTÒRIC

Font: Elaboració pròpia.

En el plànol es cartografia el nucli urbà de Viladrau, on es pot observar el seu origen medieval i el seu creixement al voltant de l'església de Sant Martí, primer com a sagrera i després com a compacte edificat. El seu creixement es va anar estructurant al llarg dels carrers d'Arbúcies i la seva continuació pel carrer del Pare Claret (l'antic camí de Viladrau a St Hilari) i el carrer de la Rectoria (antic camíde Sant Segimon).

El nucli antic tanca una plaça en pendent triangular amb edificacions alineades al carrer que queden envoltades pels patis posteriors de les cases. Aquests patis, degut a la topografia del turó, estan delimitats per murs de contenció i complementen el conjunt edificat compacte. Des d'aquests patis privats s'obren vistes cap a les muntanyes.

Tant els espais públics de la plaça major com la placeta de l'església queden tancats a les vistes.

També podem observar la connexió que es va establir entre el nucli urbà i la petita sagrera al voltant de la Capella de la Pietat, llavors situada a l'altra banda del torrent que limitava el nucli antic i que tenia un cementiri/ fossar associat a la capella. Aquest terreny es va elevar al mateix nivell del carrer per convertir-lo en una plaça dedicada al Doctor Carulla.

Amb el temps, es van anar constituint altres conjunts edificats, primer el veïnat de Puigtorrat al llarg d'un camíde connexió amb el poble i després, ja a principis de segle XX, es va urbanitzar el carrer Nou amb cases de planta baixa i pis adossades i el carrer Jacint Verdaguer (abans carrer Can Joanic) amb les cases amb jardí.

01 Nucli Sant Martí
02 Ermita de la Pietat
03 Veïnat Puigtorrat
04 Carrer Nou
05 Carrer Can Joanic

Escales
Camins
Camps
Jardins
Verd urbà
Equipaments
Nucli antic

ESCALA 1:2.500 0 20 50 100 200

ESTUDI DE PAISATGE: VILADRAU

EQUIP REDACTOR

bartumeus renau arquitectes

4.28

ANNEX. RECULL D’ IMATGES I PLÀNOLS ANTICS

1716 Mapa de Girona

1813 Fragment. Viladrau

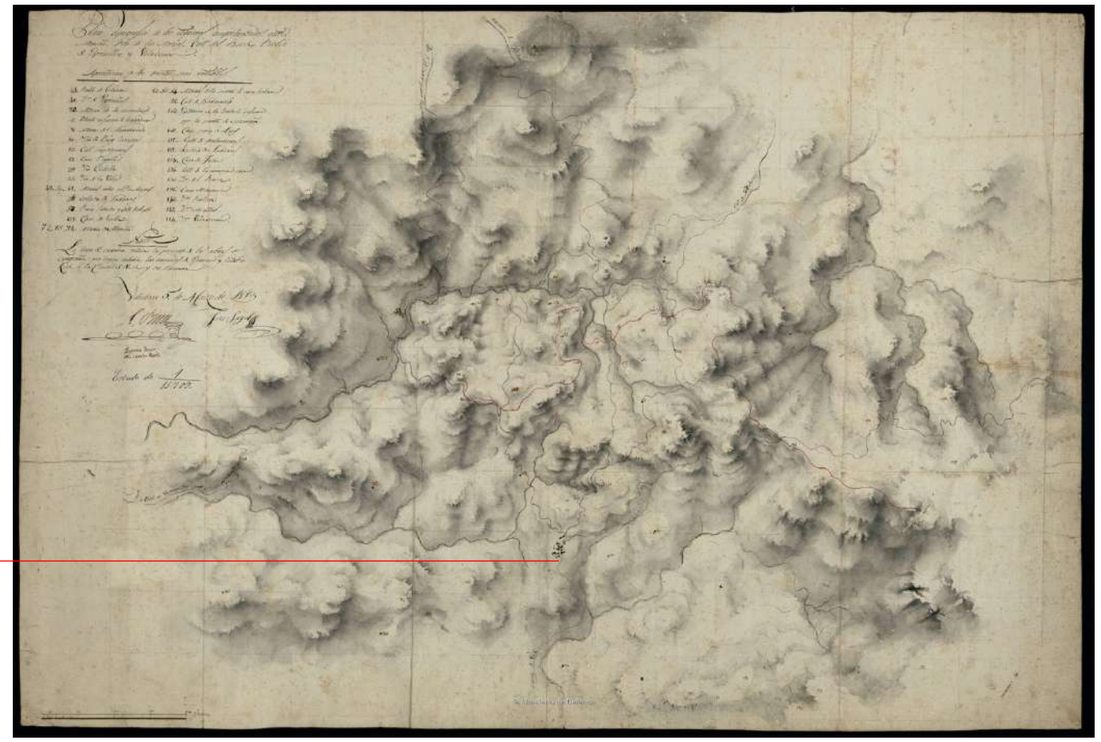

1813 Plano topografico de los terrenos comprendidos entre Monseñ, Pla de las Arenas, Coll del Bruch, Pueblo de Espinelvas y Viladrau

Fragment. Viladrau

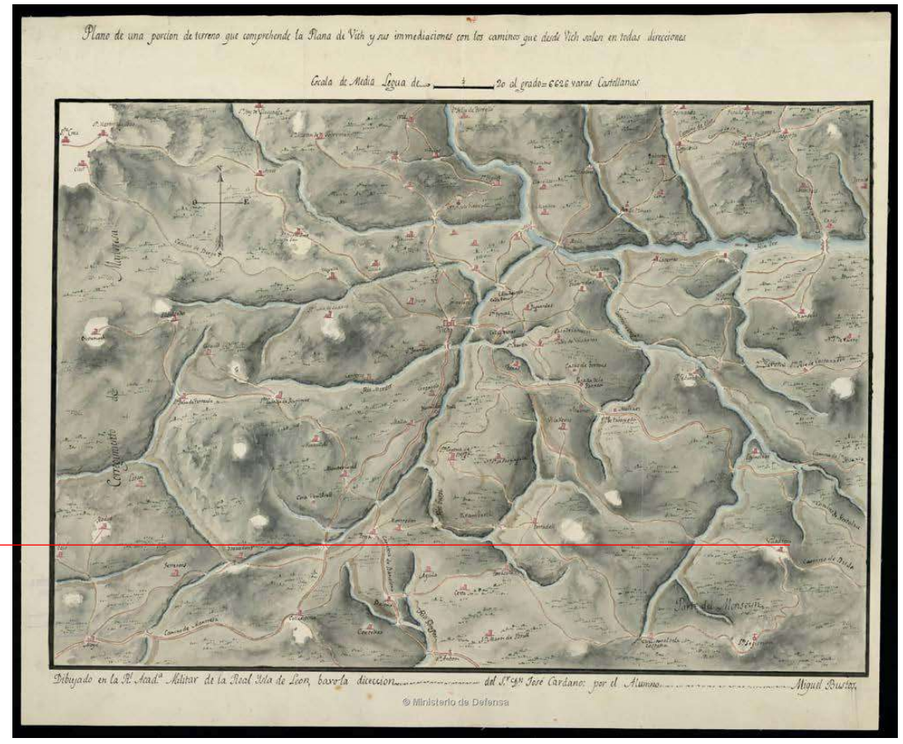

Plano de una porción de terrenoque comprehende la Plana de Vich y sus immediaciones con los caminos que desde Vich salen en todas direcciones

Viladrau

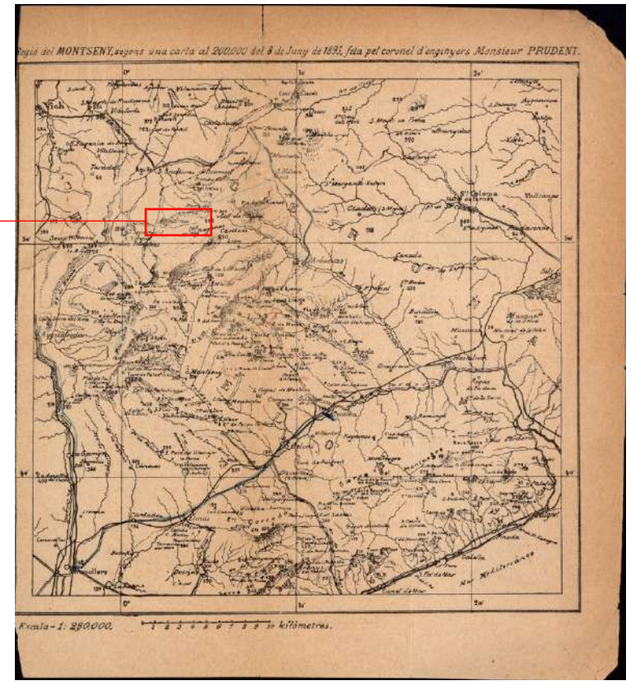

Regio del Montseny segons una carta al 200,000 del 8 de juny de 1893, feta pel coronel d'enginyers Monsieur Prudent

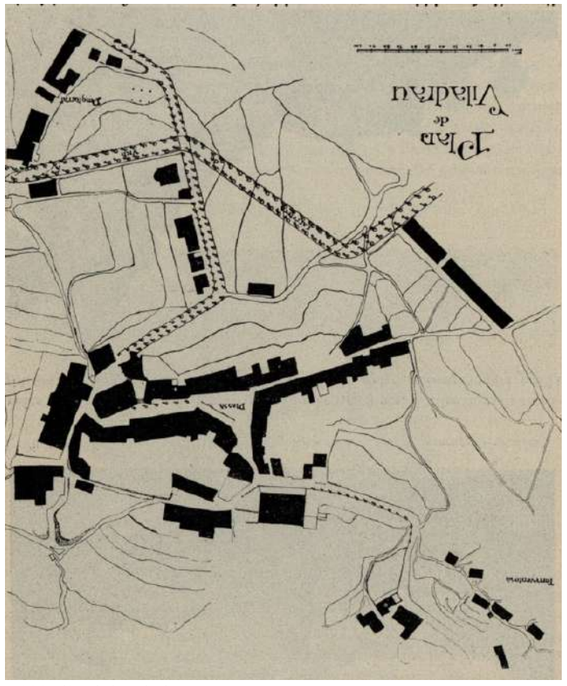

1908 Plànol de Viladrau
Carreras Candi. Topgrafia del Montseny. Dctor Ariet

1914 Plànol topogràfic del terme municipal de Viladrau

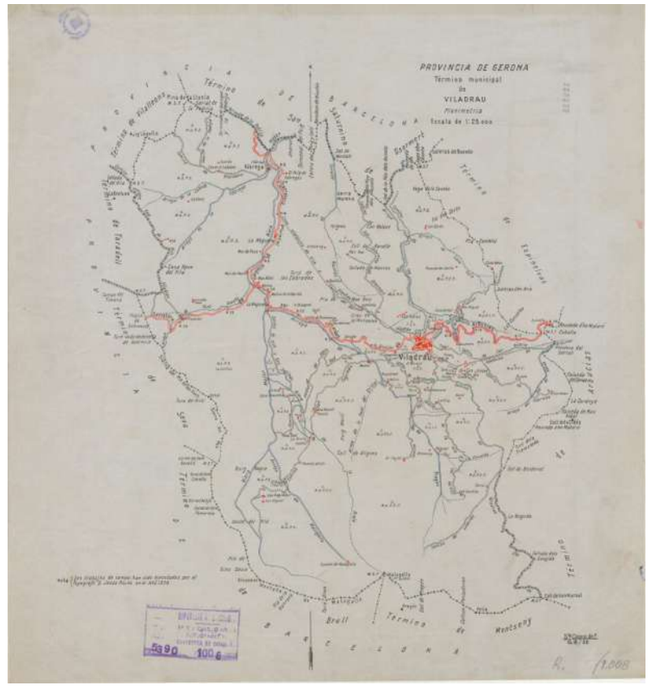

1914 Plànol planimètric del terme municipal de Viladrau

1908 Topografia de Viladrau. Dctor Ariet. Vista panoràmica

Imatges, de l'entorn agrícola, de l'aterrassament de les feixes agrícolas. Hi predomina un paisatge ondulant, amb una permeabilitat visual molt alta, on destaquen els camps de cultiu, esquitxats per construccions aïllades i amb poca presència d'arbrat, tant en els camins com en els camps. Sorprèn l'inexistència de massa forestal a l'entorn immediat del poble.

Posa de manifest la difícil supervivència de les activitats agràries a causa de la pressió de nous usos periurbans davant l'abandonament de les activitats agrícoles.

1916 Vista de Viladrau des del fossar

1889 Vista de Viladrau

1920 Vista general de Viladrau

1926 Vista del poble des dels camps de cultiu

1920 vista

1960 Can Sià

1916 Casa de pagès

1916 Casa de pagès

Imatges de les infraestructures de mobilitat,. La carretera d'accés és un element molt present com a conductor de les visuals sobre el poble i l'entorn.

Carretera d'Arbúcies

Carretera de Balenyà- Viladrau

A l'alçada d'Espinzelles

1926 Al seu pas de La barita

Arribant a Viladrau

Imatges de les infraestructures de mobilitat, la xarxa de camins que esdevindran els carrers. Són els camins/ passeigs que connecten el nucli urbà amb les fonts i les noves cases d'estiueig

Carretera de Balenyà entrant al poble (avui carrer Mercè Torres)

Capella de la Pietat

1916 Camí d'entrada a Viladrau amb les Escoles al fons

Passeig dels Xalets

1917 Passeig dels Xalets (avui carrer Torreventosa)

1917 Passeig dels Xalets (avui carrer Torreventosa)

L'aigua i la natura domesticada. L'aigua és un tret diferencial en la memòria col·lectiva de Viladrau i els passeigs i les fonts que es van urbanitzar dins del nucli urbà en són testimoni. En queden també traces visibles als noms dels carrers

Fon del Miquel

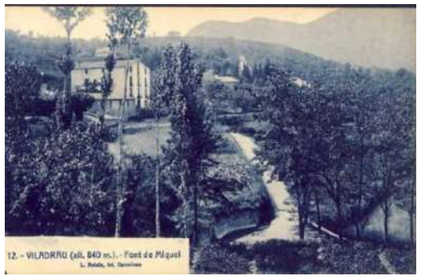

1936 Font de l'Oreneta el dia de la inauguració

Baixant pel carrer de la Rectoria

1936 Font de l'Oreneta acabada d'inaugurarc

Nucli urbà, carrers i plaça

La topografia on es va assentar la parròquia i la seva orientació condicionen la consolidació del nucli urbà. La sagrera va créixer al voltant de i de la seva façana lateral. El nucli creix i es densifica formant una plaça en pendent, amb les façanes alineades al carrer.

El campanar de l'església es converteix en una fita visual.

1916 carrer de la Rectoria

1935 carrer d'accés al poble (avui carrer Mercè Torres)

La plaça Major

1934 La plaça

El gra de l'edificació i la parcel·lació: per un costat el nucli urbà antic, dens i continu i per l'altra, edificació aïllada i dispersa envoltada de jardí privat

Visuals des de la muntanya que confina el poble i el cmpanar de l'església com a fita visual.

1920 Vista general de Viladrau

1928 Vista general de Viladrau

1984

1921

1960

2024 Vista aèria